

Національний технічний університет
"Дніпровська політехніка"

**Навчально-науковий Інститут економіки
Фінансово-економічний факультет**

Кафедра **економічного аналізу і фінансів**

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

до кваліфікаційної роботи
ступеню бакалавр

здобувача **Латиніної Наталії Дмитрівни**

(ПІБ)

академічної групи **072-20з-1 (заочна форма навчання)**

(шифр)

спеціальності **072 Фінанси, банківська справа та страхування**

(код і назва спеціальності)

освітньо-професійної програми **«Фінанси, банківська справа та страхування»**

на тему: **«Формування та оцінка якості кредитних банківських продуктів
(на прикладі АТ КБ «ПриватБанк»)»**

Керівники	Прізвище, ініціали	Оцінка за шкалою		Підпис
		рейтинговою	інституційною	
Кваліфікаційної роботи	доц. Крилова О.В.			
Рецензент				
Нормоконтролер	Федорова О.Г.			

Дніпро
2024

**Національний технічний університет
"Дніпровська політехніка"**

ЗАТВЕРДЖЕНО:

завідувач кафедри
економічного аналізу і фінансів
(повна назва)
_____ **Д.С. Букрєва**
(підпис) (прізвище, ініціали)
« _____ » _____ 2024 року

ЗАВДАННЯ
на кваліфікаційну роботу
ступеню бакалавр

здобувачу **Латиніній Наталії Дмитрівні** академічної групи **072-203-1**
(прізвище, ініціали) (шифр)

спеціальності **072 Фінанси, банківська справа та страхування**
(код і назва спеціальності)

на тему: **«Формування та оцінка якості кредитних банківських продуктів
(на прикладі АТ КБ «ПриватБанк»)»**

затверджену наказом ректора НТУ "Дніпровська політехніка" від **31.05.2024р. №516-с**

Розділ	Зміст	Термін виконання
ВСТУП	Актуальність теми, мета і завдання, об'єкт і предмет роботи, методи, наукова та практична цінність, апробація результатів, публікації, структура роботи	13.05.2024- 15.05.2024
Розділ 1	Теоретичні основи, формування та оцінка якості кредитних продуктів комерційного банку	16.05.2024- 25.05.2024
Розділ 2	Аналіз, формування та оцінка якості кредитних продуктів АТ КБ «ПриватБанк»	26.05.2024- 04.06.2024
Розділ 3	Прогнозування кредитних продуктів та їх якості на прикладі АТ КБ «ПриватБанк»	05.06.2024- 15.06.2024
ВИСНОВКИ		16.06.2024- 18.06.2024
Демонстраційний матеріал	Підготовка демонстраційного матеріалу до захисту	19.06.2024- 23.06.2024

Завдання видано

_____ (підпис керівника)

О.В.Крилова

_____ (прізвище, ініціали)

Дата видачі завдання **22.04.2024 р.**

Дата подання до екзаменаційної комісії **24.06.2024 р.**

Завдання прийнято до виконання

_____ (підпис студента)

Н.Д. Латиніна

_____ (прізвище, ініціали)

РЕФЕРАТ

Латиніна Н.Д. – Формування та оцінка якості кредитних банківських продуктів (на прикладі АТ КБ «ПриватБанк») – Кваліфікаційна робота на правах рукопису.

Кваліфікаційна робота бакалавра ОП «Фінанси, банківська справа та страхування» за спеціальністю 072 Фінанси, банківська справа та страхування. – НТУ «Дніпровська політехніка», Дніпро, 2024.

Мета кваліфікаційної роботи – аналіз процесу формування, а також наукових і методичних підходів для оцінювання ефективності управління кредитними продуктами у банку АТ КБ «ПриватБанк», і розробка стратегії для оптимізації даного процесу.

У вступі розкрито поточний контекст проблеми, обґрунтована її актуальність, сформульовані завдання кваліфікаційної роботи та визначено об'єкт і предмет її дослідження.

У першому розділі розглянуті теоретичні аспекти формування, аналізу та управління кредитним портфелем у сучасному комерційному банку.

Другий розділ фокусується на аналізі результативності кредитної діяльності АТ КБ «ПриватБанк» та оцінює пов'язані з нею кредитні ризики.

Третій розділ включає планування якісних і кількісних показників кредитної діяльності банку, а також розробку обґрунтованих стратегій управління кредитним портфелем.

Отримані висновки можуть бути використані АТ КБ «ПриватБанк» для оптимізації діяльності та підвищення прибутковості в майбутньому.

БАНК, ФІНАНСОВИЙ СТАН, НАДІЙНІСТЬ, КРЕДИТНІ ПРОДУКТИ, РИЗИК, ПРОГНОЗ, ЯКІСТЬ.

ABSTRACT

Latynina N.D. – Formation and evaluation of credit banking products quality (based on the example of JSC CB PrivatBank») – Qualification work on the rights of the manuscript.

Qualification work for obtaining a bachelor's degree in specialty 072 Finance, Banking and Insurance. – Dnipro University of Technology, Dnipro, 2024.

The purpose of the qualification work is to analyze the process of formation, and scientific and methodical approaches for evaluating the effectiveness of credit product management in the bank JSC CB PrivatBank, and the development of a strategy to optimize this process.

The introduction reveals the current context of the problem, substantiates its relevance, formulates the tasks of the qualification work, and defines the object and subject of its research.

The first chapter deals with the theoretical aspects of formation, analysis and management of the loan portfolio in a modern commercial bank.

The second section focuses on the analysis of the effectiveness of the credit activity of JSC CB PrivatBank and assesses the related credit risks.

The third section includes the planning of qualitative and quantitative indicators of the bank's credit activity, as well as the development of sound strategies for managing the credit portfolio.

The obtained conclusions can be used by JSC CB PrivatBank to optimize activities and increase profitability in the future.

BANK, FINANCIAL CONDITION, RELIABILITY, CREDIT PRODUCTS, RISK, FORECAST, QUALITY.

ЗМІСТ

	С.
ВСТУП.....	6
РОЗДІЛ 1 ТЕОРИТИЧНІ ОСНОВИ, ФОРМУВАННЯ ТА ОЦІНКА ЯКОСТІ КРЕДИТНИХ ПРОДУКТІВ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ.....	8
1.1. Поняття кредитних продуктів банку	8
1.2. Оцінка якості кредитних продуктів банку	13
1.3. Методичні підходи до оцінки якості кредитних продуктів ...	19
Висновки до розділу 1.....	32
РОЗДІЛ 2 АНАЛІЗ, ФОРМУВАННЯ ТА ОЦІНКА ЯКОСТІ КРЕДИТНИХ ПРОДУКТІВ АТ КБ «ПРИВАТБАНК».....	33
2.1. Загальні відомості та аналіз ефективності банку.....	33
2.2. Аналіз та формування кредитних продуктів банку, їх ефективність та оцінка якості.....	41
2.3. Оцінка кредитного ризику при формуванні кредитних продуктів банку.....	55
Висновки до розділу 2.....	58
РОЗДІЛ 3 ПРОГНОЗУВАННЯ НОВИХ КРЕДИТНИХ ПРОДУКТІВ ТА ЇХ ЯКОСТІ НА ПРИКЛАДІ АТ КБ «ПРИВАТБАНК» ...	61
3.1. Прогнозування кредитних продуктів за допомогою статистичних методів планування	61
3.2. Прогнозування якості кредитних продуктів за допомогою статистичних методів планування	67
3.3. Заходи щодо підвищення якості кредитних продуктів банку в умовах воєнного стану.....	70
Висновки до розділу 3.....	76
ВИСНОВКИ.....	77
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	80
ДОДАТКИ.....	83

ВСТУП

Актуальність теми обумовлена ключовою роллю кредитування у фінансовій системі та економіці загалом. У сучасних умовах банківські установи стикаються з постійно змінюваними викликами, такими як економічна нестабільність, жорстка конкуренція та зростаючі вимоги до регуляторної відповідності. Висока якість кредитних продуктів є запорукою фінансової стабільності банків та захисту інтересів вкладників.

Мета і задачі кваліфікаційної роботи. Метою даної роботи є обґрунтування найбільш ефективного методичного підходу для формування та оцінки якості кредитних продуктів банку на прикладі АТ КБ «ПриватБанк».

Для досягнення основної мети було визначено та вирішено низку практичних завдань:

- досліджено теоретичні основи, формування та оцінку якості кредитних продуктів комерційного банку;
- проведено аналіз оцінки якості кредитних продуктів комерційного банку;
- обґрунтовано прогнозування кредитних продуктів та їх якості.

Об'єктом дослідження є кредитні продукти банку на прикладі АТ КБ «ПриватБанк».

Предметом дослідження є методи та показники оцінки якості кредитних продуктів банку на прикладі АТ КБ «ПриватБанк»

Методи дослідження. Для реалізації цілей і завдань цього дослідження було використано різноманітні наукові методи, що допомагають глибше зрозуміти природу кредитних операцій та визначити критерії їх класифікації. Застосовано комплексний методичний підхід, що включає аналіз теоретичних аспектів. Для аналізу та оцінки розвитку кредитних продуктів банку використовувалися методи фінансового аналізу та статистичного прогнозування.

Інформативною базою кваліфікаційної роботи є наукові статті, законодавчі та нормативні акти, звітні дані банку.

Практичне значення одержаних результатів. Результати цього дослідження можуть бути практично використані АТ КБ «ПриватБанк» для оцінки якості кредитних продуктів. Вони сприятимуть проведенню аналізу кредитних ризиків, ухваленню обґрунтованих рішень щодо надання кредитів, розробці стратегій управління ризиками, а також оптимізації процесів управління кредитним портфелем, що підвищить ефективність роботи банку та мінімізує потенційні збитки.

Апробація результатів дослідження. Результати цього дослідження та їх практичне значення були апробовані на студентській науково-практичній інтернет-конференції – «Ринок фінансових інновацій та безробіття ЕС: тенденції, виклики та перспективи» і надруковано тези – «Оцінка якості кредитного портфеля комерційного банку в умовах воєнного стану» в обсязі 0.11 у.д.а. Це дало можливість ретельно перевірити та обговорити їхню актуальність і практичне застосування, особливо щодо оцінки якості кредитних продуктів, що може стати корисним для АТ КБ «ПриватБанк».

Особистий внесок автора. У цій кваліфікаційній роботі внесок автора є унікальним, оскільки вона є результатом його самостійних зусиль. Всі представлені результати в даній роботі були здобуті автором особисто.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота складається з реферату, вступу, трьох розділів, підрозділів, висновків, додатків та списку використаних джерел. Повний обсяг роботи становить 86 сторінок. Робота містить 26 таблиці, 10 рисунки, 11 формул, список використаних джерел із 30 найменувань та 4 додатків.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРИТИЧНІ ОСНОВИ, ФОРМУВАННЯ ТА ОЦІНКА ЯКОСТІ КРЕДИТНИХ ПРОДУКТІВ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ

1.1 Поняття кредитних продуктів банку

Кредитування є ключовою складовою діяльності будь-якого банку, формуючи значну частину його активів і впливаючи на прибутковість та ризику. Кредити можуть складати до 50% від загального обсягу активів банку, що підкреслює важливість цієї сфери. Кредитний портфель відіграє важливу роль у банківському балансі, оскільки він впливає на фінансові результати і ризику. Через значні ризику, але й вагомий вклад у процентні доходи, банки впроваджують гнучкі та постійно вдосконалювані системи управління кредитним портфелем, що дозволяє досягати стратегічних цілей і забезпечувати стабільність.

Основним видом серед традиційних видів банківської діяльності є запозичення коштів та забезпечення їх прибутковості та стабільності, що визначається наступними факторами, як оцінка й управління ризиком невиконання кредитів клієнтами; здатність банку вчасно виконати свої зобов'язання перед вкладниками та кредиторами; різниця між відсотковими доходами від кредитів та витратами на залучення коштів; розподіл кредитів між різними секторами економіки та типами клієнтів для зменшення ризику; підтримка високої якості активів у кредитному портфелі та уникнення проблемних позик.

Надаючи позики фізичним та юридичним особам, банк формує свій кредитний портфель. Це впливає на прибутковість і стабільність банку, оскільки ефективне управління кредитним портфелем є ключовим для фінансової стабільності установи. [1].

Кредитний портфель банку відображає основну діяльність з надання позик і являє собою більше, ніж просто сукупність окремих кредитів. Взаємодія

між цими кредитами формує портфельний ризик, що впливає на загальний фінансовий стан банку. Якість кредитного портфеля є вирішальною для ефективності кредитування, адже вона визначає здатність банку отримувати стабільні доходи та зменшувати ризики. Крім цього, важливу роль відіграє диверсифікація кредитів за секторами та клієнтами, що допомагає мінімізувати ризики. Управління кредитними продуктами включає постійний моніторинг, аналіз і коригування стратегії, щоб забезпечити фінансову стійкість банку і відповідність регуляторним вимогам.

Для ефективного управління банківською діяльністю важливо розуміти його дві складові та їх вплив на соціально-економічні відносини. Згідно з дослідженням Бугеля Ю.В., кредитний портфель банку можна аналізувати з двох перспектив. [1]. У широкому сенсі він є комплексним інструментом управління активами та пасивами банку. У вузькому ж сенсі, це набір кредитних інструментів, спрямованих на досягнення конкретних цілей, таких як максимізація поточного доходу, швидке зростання майбутніх прибутків, зменшення ризиків, забезпечення ліквідності та ефективне використання податкових пільг. Автор досліджує кредитний портфель як сукупність банківських позик, наданих юридичним і фізичним особам відповідно до чинних кредитних політик, що відображає результати реалізації цих політик. Кредити, як елемент фінансової системи, впливають на напрямки та наслідки кредитної діяльності банків, зокрема на розвиток соціально-економічних відносин у суспільстві. Важливо зазначити, що кредитний портфель може включати не лише банківські позики, але й кредити від небанківських фінансових установ та корпоративні позики. Такі позики часто не підпадають під пряме регулювання державної кредитної політики, що додає додаткового виміру до управління кредитним портфелем.

Кредитний портфель має бути спрямований на досягнення різноманітних цілей. Важливо, щоб його структура дозволяла максимізувати прибуток банку від кредитування, зберігаючи баланс із ризиками. Враховуючи такі ризики, як кредитний, ліквідний, процентний, валютний тощо, портфель має бути

сформований так, щоб мінімізувати загрози для фінансової стабільності банку. Диверсифікація кредитів серед різних секторів економіки та категорій клієнтів може допомогти знизити загальний ризик. Кредитний портфель повинен відповідати стратегії банку та його цілям, враховуючи прийнятний рівень ризику. Він має задовольняти фінансові потреби різних груп клієнтів, надаючи доступ до фінансування для розвитку бізнесу та особистих потреб. Також повинен відповідати всім нормативним вимогам та законам у сфері банківської діяльності. [2].

Висновок дослідників полягає в тому, що конкурентоспроможність кредитного портфеля залежить від ризику, ліквідності, швидкості відновлення та рівня поновлення.

У балансі банку кредитний портфель розглядається як інтегрований актив з власним рівнем прибутковості та відповідними ризиками. Розмір кредитного портфеля визначається сумарною вартістю всіх видів позик, які надає банк, включаючи прострочені, довгострокові та сумнівні кредити. Таким чином, ключовими показниками кредитного портфеля є рівень кредитного ризику та його прибутковість.

Організація діяльності банку включає різні аспекти, необхідні для створення та управління кредитним портфелем. Серед них: оцінка фінансового стану потенційних позичальників для ухвалення рішень щодо кредитування., управління ризиками, зокрема кредитним, процентним, ліквідності та іншими., встановлення правил і критеріїв для визначення умов надання кредитів., забезпечення належного рівня ліквідності портфеля для своєчасного виконання фінансових зобов'язань., постійний моніторинг портфеля, виявлення проблемних позик і вжиття заходів для їх врегулювання., розподіл ресурсів між різними видами кредитів та секторами економіки для зменшення загального ризику. [2].

У літературі часто обговорюються концепти оптимального та збалансованого кредитного портфеля. Оптимальний кредитний портфель - це такий, який оптимізований з точки зору відношення ризику та прибутку. Він

містить різноманітні види кредитів, які забезпечують стабільний потік доходів, мінімізуючи ризики для банку. Оптимальний портфель забезпечує баланс між ризиками та віддачею, враховуючи фінансові цілі та стратегію банку. Збалансований кредитний портфель - це портфель, у якому ризики розподілені між різними видами кредитів та секторами економіки. Він забезпечує максимальну стійкість до змін у господарському середовищі, оскільки ризики концентруються не лише в одній галузі чи типі кредитів. Збалансований портфель також враховує потреби та характеристики різних клієнтів, що дозволяє банку ефективно обслуговувати різні ринкові сегменти. [3].

Отже, концепція кредитного портфеля банку як економічного явища дає змогу розглядати його не лише як сукупність окремих позичкових активів, але головним чином як мережу взаємозв'язків між кредиторами та позичальниками, що виникають при розподілі тимчасово вільних коштів. У керівництві банком кредитний портфель слід аналізувати разом із усіма аспектами його діяльності, включаючи власний капітал та зобов'язання банку. Управління портфелем банківських позик має відбуватися в рамках загальної стратегії управління активами та пасивами банку, спрямованої на досягнення певного рівня прибутку та зниження ризику.

Для забезпечення стабільності та зменшення ризиків у фінансовій системі, Національний банк активно працює над забезпеченням безперервності як безготівкових, так і готівкових платежів, а також безперебійного функціонування державної банківської системи навіть під час воєнного стану.

З початком повномасштабного вторгнення, 24 лютого 2022 року, валютні операції в Україні суттєво обмежені. Національний банк встановив офіційний курс валют, а також запровадив тимчасові обмеження на купівлю та продаж іноземної валюти. Комерційним банкам та іншим фінансовим установам заборонено вільно торгувати валютою. Їм дозволено здійснювати лише певні операції, чітко визначені Нацбанком. До таких дозволених операцій належить, зокрема, купівля валюти для імпорту критично важливих товарів, згідно з переліком, затвердженим Урядом. Також дозволені валютні операції, пов'язані з

мобілізацією та іншими заходами, спрямованими на забезпечення національної безпеки та оборони України. Ці обмеження запроваджені з метою стабілізації фінансової системи країни в умовах воєнного часу.

У даному контексті необхідні відповідні заходи для забезпечення стабільності та безпеки фінансової системи країни, а також гарантування високої готовності Збройних Сил України та ефективної роботи критично важливої інфраструктури. Після відновлення економічної ситуації буде повністю відновлено роботу валютного ринку, і обмеження на валютні операції будуть зняті до рівня, що існував до початку конфлікту. Однак цей процес може відбуватися поетапно.

Закон України № 2120-IX "Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо чинності нормативів на період воєнного стану" було ухвалено з метою встановлення особливих правил оподаткування та інших фінансових норм під час перебування країни у воєнному стані. Це дозволяє забезпечити ефективну фінансову діяльність у військових умовах та забезпечити необхідні фінансові ресурси для ведення оборонних операцій. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2120-20#Text>

Новий закон передбачає внесення змін до Податкового кодексу та інших законодавчих актів України з метою регулювання оподаткування та фінансових норм під час воєнного стану. Ці зміни включають в себе особливі правила оподаткування, встановлення пільг та обмежень у фінансовій сфері, а також інші заходи, спрямовані на забезпечення фінансової стійкості та ефективного функціонування умов воєнного конфлікту.

Згідно з новим законом, протягом часу воєнного стану та на 30 днів після його закінчення або анулювання, особа, яка взяла споживчий кредит, не несе відповідальності перед кредитором у випадку прострочення виплат, пов'язаних з цим кредитом. Додатково, у разі прострочення виплат, споживач звільняється від необхідності виплатити кредитору неустойки та інші санкції, що передбачені угодою про споживчий кредит.

А також вказано, що заборонено збільшувати відсоткову ставку за користування кредитом у випадку, якщо не виконані зобов'язання за угодою про споживчий кредит, за винятком ситуацій, коли зміна відсоткової ставки прописана у самій угоді або угоді про споживчий кредит. Крім того, будь-які штрафні санкції та інші платежі, узгоджені угодою про споживчий кредит, не будуть нараховуватися у випадку несвоєчасного виконання цієї угоди.

Найважливіше, що нове положення не анулює відсоткові ставки за використання кредитних коштів, що має велике значення для кредитора. Кредитні відпустки дозволяють лише відкласти сплату боргу, а не вирішити його. Крім того, слід пам'ятати, що це право належить кредитору і не є його обов'язком. У той же час, якщо позичальники можуть забезпечити продовження своєї діяльності та виплату кредитів, їм рекомендується продовжувати сплату.

1.2. Оцінка якості кредитних продуктів банку

Ризик грає важливу роль у банківській сфері, оскільки впливає на фінансову стабільність та прибутковість банків. Управління ризиком дозволяє банкам ефективно контролювати можливі втрати та забезпечувати надійність їхньої діяльності.

Чим вищий ризик, який можна описати складним математичним виразом імовірності подій, тим більший потенційний прибуток. Отримання прибутку можливе, коли ризик збитків мінімізовано. Це вказує на значні виклики у розробці загальної системи оцінки та розрахунку кредитного ризику для кожного позичальника, галузі чи країни в цілому.

Ризик – це ризик втратити коштів, недостатній дохід або додаткові витрати в результаті певних фінансових операцій. [4]. Ймовірність виникнення негативних подій чи втрат, які можуть вплинути на досягнення цілей чи планів.

Кредитний ризик або ризик дефолту боргу може мати багатогранний характер, що й робить його таким складним для оцінки та управління. Ось деякі з ключових аспектів:

По-перше, промисловий ризик зменшення виробництва характеризує різні фактори, такі як економічний спад, технологічні зміни або жорстка конкуренція, можуть призвести до зниження обсягів виробництва в певній галузі. Це, в свою чергу, може негативно вплинути на здатність компаній генерувати дохід і обслуговувати свій борг. Також ризик зниження попиту характеризує зміну споживчих переваг, появу нових конкурентів або несприятливі макроекономічні умови можуть призвести до зниження попиту на продукцію або послуги певної галузі. Це може негативно вплинути на доходи та фінансову стійкість компаній.

По-друге, ризик невиконання контрактних зобов'язань непередбачених подій характеризує різні форс-мажорні обставини, такі як стихійні лиха, політичні потрясіння або пандемії, можуть ускладнити або зробити неможливим виконання контрактних зобов'язань. Також ризик зміни ділового середовища характеризується змінами в законодавстві, регуляторні обмеження або жорстка конкуренція можуть призвести до того, що виконання контрактних умов стане економічно не вигідним або неможливим.

По-третє, ризик трансформації видів ресурсів змін технологій характеризує швидкий розвиток технологій, що може призвести до того, що певні ресурси стануть застарілими, яке може негативно вплинути на вартість активів компанії та її здатність генерувати дохід. А ризик змін цін на ресурси характеризує зміну цін на сировину, енергоресурси або інші ключові ресурси може негативно вплинути на рентабельність та фінансову стійкість компаній.

В четверте, ризик форс-мажорних обставин стихійного лиха характеризує землетруси, повені, урагани та інші стихійні лиха можуть призвести до значних руйнувань та економічних збитків, що може негативно вплинути на здатність компаній обслуговувати свій борг. Також ризик політичного потрясіння характеризує війни, революції, зміни урядових режимів або інші політичні потрясіння можуть призвести до дестабілізації економіки та негативно вплинути на ділову активність.

Методи зниження кредитного ризику включають: дослідження кредитної історії клієнта, встановлення максимального розміру кредитів для кожного клієнта відповідно до його платоспроможності., розподіл ризику шляхом розміщення кредитів у різних секторах та регіонах., використання забезпечення (наприклад, застави або гарантії) для зменшення ризику неповернення кредиту., постійний моніторинг фінансового стану клієнтів під час терміну кредитування., впровадження строгих критеріїв відбору клієнтів для кредитування., розробка ефективних планів управління кризовими ситуаціями для вирішення можливих проблем з погашенням кредитів.

Кредитний ризик, пов'язаний ризиком зміни процентних ставок, включає можливість зазнати збитків через перевищення відсотків за позичковими коштами порівняно з відсотками за позиками. У разі позики в іноземній валюті можуть виникнути збитки внаслідок зміни валютного курсу. Головне завдання управління банківським ризиком - це визначення прийняттого рівня ризику та розробка практичних заходів для зменшення ймовірності виникнення збитків.

Основною метою управління банківським ризиком є визначення ступеня ризику, що ставиться перед банком, та розробка стратегій для мінімізації цього ризику.

Оцінка якості кредитних продуктів передбачає головним чином зменшення ризику невідшкодування позик, що може виникнути, спричиняючи значні фінансові втрати для банку та потенційно призводячи до його банкрутства.

Необхідно проводити аналіз цих показників з урахуванням їх динаміки, щоб виявити тенденції до змін та визначити причини погіршення: коефіцієнту покриття кредитного портфелю; коефіцієнту покриття класифікованих кредитів; коефіцієнту проблемних кредитів; коефіцієнту дохідності; коефіцієнту прибутковості кредитних операцій.

Розрахунок цих коефіцієнтів допомагає виявити тенденції в покращенні фінансового стану та шляхи підвищення ефективності кредитних операцій.

Коефіцієнт покриття кредитного портфеля власним капіталом банку визначає, наскільки кожна одиниця власного капіталу покриває кредитні ризики. Його розраховують за формулою, яка включає співвідношення загальної величини кредитів до величини власного капіталу. Цей показник є важливим індикатором фінансової стійкості банку, оскільки він вказує на його здатність витримувати збитки в разі невиконання кредитів (формула 1.1):

$$K = \frac{BK}{KP} \quad (1.1)$$

де BK – власний капітал;

KP – кредитний портфель.

Коефіцієнт якості кредитного портфеля показує, яка частка кредитного портфеля покрита резервами, і дозволяє оцінити фінансову стійкість банку щодо потенційних збитків від кредитної діяльності. Може бути визначений як відношення резервів, створених для покриття можливих витрат від кредитних операцій, до загального кредитного портфеля (формула 1.2):

$$K_{як} = \frac{P_{втрат}}{KP} \quad (1.2)$$

де $P_{втрат}$ – резерв для покриття можливих витрат від кредитних операцій;

KP – кредитний портфель.

Коефіцієнт покриття класифікованих кредитів власним капіталом банку є важливим показником для оцінки якості кредитного портфеля та стійкості банку. Він демонструє, наскільки проблемні кредити покриті власним капіталом банку, що дозволяє оцінити здатність банку витримати втрати від неповернених кредитів (формула 1.3):

$$K_{пвк} = \frac{P_{втрат}}{BK} \quad (1.3)$$

де $R_{\text{втрат}}$ – резерв покриття можливих витрат від кредитних операцій;
 $ВК$ – власний капітал.

Коефіцієнт проблемних кредитів відображає частку кредитів, які класифікуються як проблемні, у загальній сумі виданих банком кредитів. Проблемні кредити - це ті, які мають значні прострочення платежів, зазвичай понад 90 днів (формула 1.4):

$$K_{\text{пробл}} = \frac{K_{\text{пробл}}}{КП} \quad (1.4)$$

де $K_{\text{пробл}}$ – проблемні кредити;
 $КП$ – кредитний портфель.

Коефіцієнт дохідності кредитного портфеля демонструє, скільки доходу приносить кожна гривня, вкладена в кредитні операції. Використання цього коефіцієнта дозволяє порівнювати прибутковість різних напрямків інвестування банківських коштів, таких як цінні папери або лізинг, і приймати обґрунтовані рішення щодо оптимізації інвестиційного портфеля банку (формула 1.5):

$$K_{\text{д}} = \frac{Д}{КП} \quad (1.5)$$

де $Д$ – відсотковий дохід банку;
 $КП$ – кредитний портфель.

Коефіцієнт прибутковості кредитних операцій відображає ефективність розміщення коштів банку у кредитному портфелі. [19]. Він показує, скільки процентного доходу припадає на кожен гривню, інвестовану у кредити. Цей коефіцієнт дозволяє банку оцінювати дохідність своїх кредитних операцій та коригувати кредитну політику для досягнення більшої ефективності. Збільшення темпів зростання коефіцієнта прибутковості кредитних операцій

порівняно з темпами зростання рентабельності кредитного портфеля свідчить про підвищення ефективності кредитної політики банку (формула 1.6):

$$K_{\text{приб}} = \frac{P_{\text{кред}}}{KП} \quad (1.6)$$

де $P_{\text{кред}}$ – прибуток від кредитних операцій (чистий прибуток);

$KП$ – кредитний портфель.

Розглянемо система рейтингу CAMEL, яка широко застосовувана для оцінки фінансового стану банків. Одним із важливих аспектів цієї системи є співвідношення між вартістю класифікованих позик та капіталом банку. Це співвідношення допомагає визначити, наскільки велика частка проблемних кредитів у структурі активів порівняно з капіталом банку. Високе значення свідчить про підвищений ризик і сигналізує про потенційні проблеми з ліквідністю та стійкістю банку. Зниження якості активів, тобто збільшення частки класифікованих позик, свідчить про високий ризик невиконання і потребу в коригуванні кредитної політики. Такий аналіз дозволяє банкам своєчасно виявляти проблеми в кредитному портфелі та приймати необхідні заходи для мінімізації ризиків і забезпечення стабільності.

Таблиця 1.1 – Співвідношення між вартістю класифікованих позик та капіталом

Категорія	Співвідношення	Опис
Нормальний	$\leq 10\%$	Банк має високий рівень капіталізації, що покриває потенційні втрати від класифікованих активів.
Задовільний	10% - 20%	Рівень капіталізації банку все ще достатній, але рекомендується вжити заходів для зниження рівня класифікованих активів.
Незадовільний	20% - 50%	Рівень капіталізації банку стає ризикованим, і йому рекомендується вжити рішучих заходів для покращення якості активів.
Критичний	$> 50\%$	Банк має серйозні проблеми з капіталом, і йому може знадобитися допомога з боку регуляторів або інших банків.

Застосування шкали для оцінки співвідношення класифікованих активів (позик) до капіталу є доцільним, коли частка кредитів у загальній сумі активів банку значна. Це означає, що кредитування є одним із основних напрямків діяльності банку, і тому якість кредитного портфеля має істотний вплив на його фінансову стійкість. Тако коли існує висока ймовірність виникнення проблем з погашенням кредитів. Це може бути пов'язано з економічною ситуацією, ризикованою політикою кредитування або іншими факторами. Також коли банк має обмежений капітал. У таких випадках навіть невеликі втрати від класифікованих активів можуть суттєво вплинути на його капіталізацію.

1.3. Методичні підходи до оцінки якості кредитних продуктів банку

Керування кредитними операціями або керування кредитом банку має на меті збільшення рентабельності кредитного портфеля при зменшенні витрат, пов'язаних із прийняттям кредитного ризику. Управління процесом кредитного планування становить основу в ланцюгу різних видів діяльності, що визначають зміст управління банком. [22].

Банки використовують різноманітні методи для планування ключових показників кредитної діяльності, враховуючи різні співвідношення коефіцієнтів та аналізуючи поточну ситуацію в банку. У процесі планування вони обирають методи відповідно до їхньої простоти чи складності, а також залежно від рівня досліджень і результатів, отриманих від різних державних чи міжнародних організацій. Кінцевим результатом будь-якої методології є створення таблиці основних показників кредитної діяльності банку. На сьогоднішній день відсутня стандартизована система для планування цих показників. [6].

Планування кредитної діяльності банку спрямоване на передбачення майбутніх значень важливих показників, таких як обсяг кредитного портфеля (позики), розмір резервів під позики, валовий дохід та середні процентні ставки за кредитами. Для більш детального планування необхідно враховувати різноманітні категорії клієнтів та програми кредитування.

Розмір кредитного портфеля банку (КП) визначається сукупною вартістю всіх видів кредитів, які банк видає своїм клієнтам. Цей показник включає всі види позик, надані банком, включаючи корпоративні кредити, іпотечні позики, споживчі кредити та інші види кредитів (формула 1.7):

$$\text{КП} = \text{ВР} * \text{сі} \quad (1.7)$$

де ВР – загальна сума виданих кредитів;
сі – коефіцієнт ризику кредиту.

Баланс банку визначається різними компонентами його плану, а стратегія кредитування фіксується на основі цінності. Кредитна політика може бути визначена шляхом усереднення за минулий період, прогнозування на основі тенденцій (або іншої складної моделі) або встановленням суб'єктивної регулятивної цінності (відповідно до рішення керівництва банку на основі суб'єктивного оцінювання майбутньої ситуації банку). [8].

Цінність створення резервів під банківські позики залежить від суми чистого кредитного ризику банку (передбачається, що весь чистий кредитний ризик банку буде покритий по мірі його виникнення).

Чистий кредитний ризик банку – це сума всіх можливих втрат, пов'язаних із збитками банку від кредитних операцій. Максимальна сума збитків дорівнює валовому кредитному ризику, тобто сумі всіх виданих позик та нарахованих відсотків за ними. Мінімальна сума збитків дорівнює нулю, тобто збитків від усіх позик та нарахованих відсотків за ними не буде. В будь-якому випадку банк не має потенційних збитків від кредитних операцій. Банк не зазнає збитків, якщо є додатковий грошовий резерв, рівний валовому кредитному ризику, і цей резерв контролюється банком. Цій вимозі відповідає лише застава, яку банк може продати в будь-який момент з порушенням умов кредитного договору і направити отримані кошти на погашення кредитної заборгованості клієнта. На практиці чистий кредитний ризик банку буде коливатися від максимального до мінімального (включаючи їх вартість).

Зрозуміло, що розмір майбутнього чистого кредитного ризику буде визначений розміром кредитного портфеля банку та витратами на створення резервів на кожну одиницю кредитного портфеля (формула 1.8)

$$\text{ЧКП} = \text{КП}_{i+1} + 1 * \text{РВКП}_{i+1} + 1 \quad (1.8)$$

де КП_{i+1} – розмір кредитного портфеля банку;

РВКП_{i+1} – витрати на створення резервів на кожну одиницю кредитного портфелю.

Важливим інструментом управління кредитним ризиком в банках України є прогнозування резервів на кредитні збитки. Це дає можливість банкам створювати адекватні резерви для покриття можливих втрат від кредитування, що сприяє стабільності банківської системи. [7].

Отже, щорічні витрати на формування резервів для банківських кредитів (РВ_i) визначаються як різниця між чистим кредитним ризиком в майбутньому ($\text{ЧКР}_{\text{мб}i}$) і чистим кредитним ризиком в минулому ($\text{ЧКР}_{\text{мн}i}$) (формула 1.9):

$$\text{РВ}_i + 1 = \text{ЧКР}_{\text{мб}i} - \text{ЧКР}_{\text{мн}i} \quad (1.9)$$

де $\text{ЧКР}_{\text{мб}i}$ – чистий кредитний ризик в майбутньому;

$\text{ЧКР}_{\text{мн}i}$ – чистий кредитний ризик в минулому

Дохід банку відсоткових ставок (П) дорівнює добутку кредитного портфеля на середню процентну ставку за банківськими кредитами (формула 1.10):

$$\text{П} = \text{КП} * \text{ПС} \quad (1.10)$$

де КП – добуток кредитного портфеля;

ПС – середня процента ставка за банківськими кредитними.

Середня процентна ставка за кредитами банку має забезпечити покриття процентних витрат, витрат на формування резервів для кредитного ризику і генерацію достатньої чистої процентної маржі для отримання прибутку (формула 1.11):

$$\text{КП} = \text{ВР} * \text{сі} \quad (1.11)$$

де КП – відсоткова вартість одиниці кредитного портфеля;
 РКР – вартість резервних витрат на кредитний портфель;
 ЧД – чиста процентна маржа.

Розмір кредитного портфеля банку встановлюється відповідно до формули (1.7), процентні витрати враховуються іншими розділами банківського плану, а вартість резервних витрат розраховується за формулами (1.8-1.9). Відсотковий дохід банку залежить від процентної ставки, яку визначає рівняння (1.10).

Для забезпечення ефективної кредитної політики необхідно застосовувати комплексний методичний підхід до оцінки якості кредитного портфеля банку.

Основні типи систем оцінки кредитних ризиків включають методи експертної оцінки, статистичні методи та аналітичні методи (рис. 1.1).

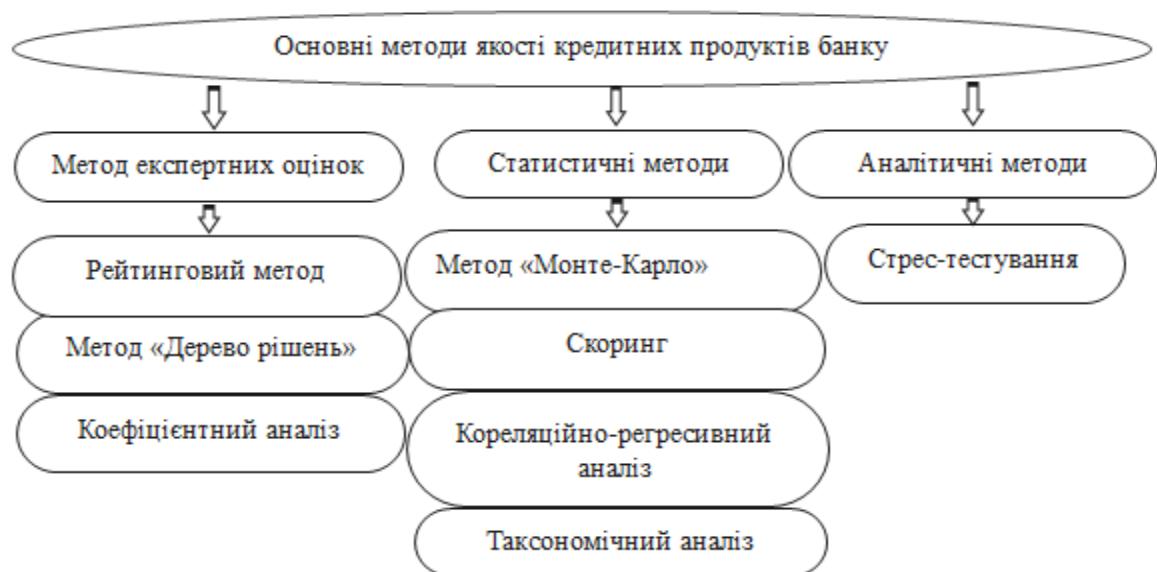

Рис. 1.1 – Основні методи до оцінки якості кредитних продуктів банку

Перший – метод експертних оцінок. Підхід до прийняття рішень, який використовує думку та експертні знання різних осіб для оцінки ризиків, можливостей або інших факторів, що впливають на прийняття рішення. Він зазвичай використовується в умовах невизначеності або обмеженої інформації.

При використанні цього методу для оцінки сукупного кредитного ризику портфеля виникають складнощі з оцінкою експертів, які можуть бути суб'єктивними і залежати від їхнього досвіду, знань та особистих уподобань також різні експерти можуть мати різні погляди на оцінку ризику, що може призвести до розбіжностей у результаті. Слід зазначити, що не всі аспекти ризику можуть бути оцінені експертами, особливо якщо їхні знання чи досвід обмежені та також іноді неможливо передбачити всі можливі ризики, що можуть виникнути, що робить оцінку сукупного ризику менш точною. Різновидом методу експертних оцінок є метод рейтингів, де банк, за певною методикою, обчислює рейтинг і визначає кредитний потенціал позичальника.

У міжнародній практиці основними методами формування надійного рейтингового кредитного портфеля є використання номерної системи та скоринг-системи.

Система нумерації використовує обмежений набір показників для кожної групи ризиків у кредитному портфелі, на основі яких призначаються пункти. Вона базується на експертній думці, що ускладнює її кількісне визначення, що є головним недоліком цього методу. [2].

У міжнародній практиці, окрім системи чисел, поширена система балів для оцінки якості кредитного портфеля комерційного банку. Ця система концентрується на одному загальному числовому значенні, яке регулюється визначенням.

У реальному досвіді, з урахуванням переваг і недоліків систем числових рейтингів та балів, важливо аналізувати їх взаємодію, що може сприяти розвитку більш досконалої та точної системи оцінки якості кредитного портфеля.

Дерева рішень – це метод аналізу даних та прийняття рішень, який моделює рішення у вигляді структури дерева. Кожен вузол у дереві представляє собою питання або припущення, а кожне ребро - відповідь на це питання. Дерева рішень часто використовуються для класифікації або прогнозування результатів на основі вхідних даних. [15].

Обмеженням практичного використання дерева рішень є потреба в наявності або розумній оцінці варіантів розвитку проекту. Метод корисний у ситуаціях, коли рішення залежать від попередніх вирішень і визначають подальші сценарії розвитку. Дерева рішень відзначаються швидкістю, формуванням правил у випадках, де знання має формалізований характер, та високою точністю прогнозів.

Коефіцієнтний аналіз є важливою складовою фінансового аналізу, яка допомагає оцінити об'єкт. Використання цього методу зручне завдяки наявності вихідної інформації та її інформаційного змісту, отриманого через розрахунок коефіцієнтів.

Огляд економічної літератури показав, що в світовій і вітчизняній практиці відсутні чіткі стандарти для оцінки якості кредитного портфеля. Кожен дослідник самостійно визначає набір коефіцієнтів, користуючись експертними знаннями, без досліджень, і на підставі аналізу зміщень за допомогою цих коефіцієнтів можна зробити висновки про якість кредитного портфеля.

Другий – статистичний метод оцінки якості кредитного портфеля банку, свідчать про те, що вони дозволяють аналізувати та прогнозувати ризики на основі об'єктивних даних та математичних моделей. Вони забезпечують можливість об'єктивної оцінки стану портфеля, ідентифікації можливих тенденцій та прийняття обґрунтованих рішень з управління ризиками.

Ключовим статистичним показником визначення такої ймовірності (рівня ризику) є стандартне відхилення або коефіцієнт варіації. Обчислення середньозваженого кредитного ризику, його дисперсії і стандартного

відхилення допомагає визначити рівень диверсифікації кредитного портфеля банку, що є критичним для ефективного управління ризиками.

Статистичний підхід до оцінки кредитного портфеля банку базується на аналізі даних, що стосуються фінансового стану позичальників протягом певного періоду. Це дослідження формує основу для порівняння фактичної частоти втрат банку з прогнозованими оцінками.

Серед групи статистичних методів, як показано на рис. 1.1, знаходиться метод Монте-Карло, який використовується для моделювання реальних явищ. Він поєднує аналіз чутливості та розподіл точності вхідних змінних. Застосування цього методу в умовах невизначеності та ризику показує його широкі можливості. Метод дозволяє будувати модель, максимізуючи значення використовуваних даних та мінімізуючи їх обсяг. Початковим етапом побудови моделі є визначення функціональних залежностей у реальній системі, після чого можна отримати кількісне рішення за допомогою теорії ймовірностей та таблиць випадкових чисел.

Серед переваг методу є що він може бути застосований до широкого спектру складних проблем, включаючи прогнозування ризиків, моделювання фінансових показників та оптимізацію інвестиційних портфелів. При належному використанні метод Монте-Карло може забезпечити високу точність прогнозування та оцінки ризиків. Метод дозволяє враховувати невизначеність імовірних результатів, що особливо корисно у фінансовому аналізі та управлінні ризиками. Він може легко враховувати велику кількість вхідних параметрів і їх взаємозв'язки, що дозволяє моделювати складні системи з багатьма змінними. Також цей метод має велику практичну цінність і широко застосовується в фінансовому аналізі, страхуванні, наукових дослідженнях, інженерії, медицині та інших галузях.

Кредитний скоринг ґрунтується на аналізі кредитної історії позичальників, що раніше отримували кредити, з метою класифікації та визначення надійних та ризикованих клієнтів. Це математична модель, яка обчислюється як зважена сума конкретних характеристик здатності

позичальника повернути кредит, ґрунтуючись на їхньому минулому досвіді. Скоринг допомагає оцінити як фінансовий, так і бізнес-ризик. [11].

Один з можливих методів визначення кредитоспроможності позичальника - це метод рейтингування, що виражений у балах від 0 до 100. Це дає можливість порівняти рівень надійності різних позичальників між собою, а також є зручним для сприйняття. [10].

Розробка ефективної моделі скорингу - складний і багатоетапний процес, оскільки вимагає використання великої кількості якісних та кількісних показників.

Є кілька типів підрахунку балів. Кредитний скоринг, що враховує різні аспекти позичальника, такі як кредитна історія, рівень доходу, заборгованість та інші фінансові показники. Кредитний скоринг допомагає банкам та фінансовим установам приймати обґрунтовані рішення щодо надання кредитів на основі прогнозування ризиків та оцінки кредитоспроможності позичальників. Оцінку якості обслуговування боргу, що визначає рівень задоволення клієнтів з процесу взаємодії з кредиторами або фінансовими установами. Оцінювання відповідно до ймовірності шахрайства, яке враховує ризик нещодавнього випадку обману або недоречної поведінки клієнта. [16]. Кореляційно-регресійний аналіз, який використовується для визначення залежностей між різними змінними та їх впливу на результати оцінки.

Ці методи вирішують дві основні проблеми:

По-перше, допомагають виявити загальну картину та встановити взаємозв'язок між двома або більше змінними, що пов'язані з кореляцією. Це означає створення математичної моделі взаємозв'язку, яка є завданням регресійного аналізу. По-друге, дозволяють визначити ступінь взаємозв'язку між змінними, тобто розкривають проблему кореляційного аналізу та встановлюють близькість зв'язку.

Кореляційний аналіз дає можливість банкам краще розуміти взаємозв'язки між різними аспектами фінансової діяльності позичальників та економічними

факторами, що, в свою чергу, сприяє більш точній оцінці ризиків та покращенню управління кредитним портфелем. [5].

Таксономічний аналіз є простим у використанні та має численні переваги. Він допомагає вирішити проблему удосконалення багатовимірних об'єктів та процесів, відповідно до заданого нормативного стандарту. Застосування інтегрального показника у таксономічному аналізі дозволяє порівнювати об'єкти з великою кількістю ознак та будувати конструктивні рішення за допомогою відповідних процедур. [18].

Третій – метод аналізу, спрямований на оцінку можливих втрат, що може зазнати банк, є аналітичним. Стрес-тестування визначає чутливість портфеля до значних змін у макроекономічних показниках або відбувається через вибірки, але реальні події. Його мета - оцінити потенційний вплив на фінансовий стан банку різних шоків сценаріїв, що відповідають незвичайним, але можливим ситуаціям. [17].

Під час проведення стрес-тестування можна виділити декілька основних етапів. Існують різні підходи та методи стрес-тестування, але наразі найбільш поширеним є аналіз сценаріїв, який базується на історичних або гіпотетичних подіях. Також проводиться аналіз чутливості активного портфеля до змін ризикових факторів, розрахунок максимальних можливих втрат (табл. 1.2).

Таблиця 1.2 – Етапи проведення стрес-тестування

Етап	Сутність етапу	Примітки
1	2	3
1	Оцінка достовірності та актуальності даних, що використовуються для стрес-тестування, є ключовим етапом процесу. Важливо перевіряти інформацію на достовірність та своєчасність, щоб забезпечити точність та ефективність аналізу.	Під час цього процесу важливо враховувати, що звітність, яка використовується, має відповідати критеріям послідовності та порівнянності. Це означає, що дані повинні бути представлені у формі безперервного ряду та застосовувати стабільну методику розрахунку показників, щоб забезпечити точність та порівнюваність результатів.
2	Детальний аналіз кредитного портфеля.	Виконання аналізу для визначення найбільш значущих ризиків, які впливають на кредитну організацію.

1	2	3
3	Оцінка поточної ситуації та аналіз динаміки ризикових факторів через визначення змін їх значень протягом певних періодів часу.	Під час обчислень може бути врахована різниця між максимальним та мінімальним значеннями показника протягом встановленого періоду часу, або різниця між значеннями на початок і в кінець цього періоду. В залежності від мети аналізу застосовуються або середнє, або максимальне
4	Створення прогнозу можливих збитків внаслідок впровадження стресових умов.	При виявленні значних потенційних загроз руководство вживає відповідних управлінських заходів, виправляється стратегія управління ризиками та проводиться додаткове забезпечення від ризиків.
5	Оновлення параметрів стрес-тестів для забезпечення їх актуальності і відповідності сучасним умовам та ризика	При врахуванні змін на ринку та загальноекономічних умов, а також ризикового профілю кредитної установи.

Існують різні методичні підходи до оцінки якості кредитного портфеля, кожен з яких має свою суть. Це підтверджується тим, що більшість опублікованих методів аналізу фінансового стану позичальника базується на оцінці його фінансової діяльності (табл. 1.3). Важливо також враховувати інші аспекти, такі як кредитна історія, поточний рівень заборгованості та здатність позичальника генерувати грошові потоки. Крім цього, врахування макроекономічних факторів, таких як інфляція, процентні ставки та обмінні курси, також є критичним для точної оцінки якості кредитного портфеля. Використання комплексного підходу до оцінки дозволяє банку знизити ризики та підвищити якість кредитного портфеля.

Значення інтегрального таксономічного показника залежить від обраного еталонного значення або бази порівняння, що може бути нормативним для певного показника або визначатися за критерієм шіп-шах. Зміна цього показника є сигналом для реагування і вимагає додаткового аналізу: може бути як причина для уточнення та врахування позитивних результатів управлінських заходів у майбутньому, так і причина для запобігання погіршення ситуації.

Воєнні події зачепили всі сфери фінансового сектора країни, включаючи кредити. Зі зростанням напруги у період війни знизилося використання наявних

кредитних ліній, що призвело до скорочення кредитного портфеля фізичних осіб в березні.

Таблиця 1.3 – Методичні підходи до оцінки якості кредитного портфеля банку

Метод оцінки	Сутність методу	Показники
Метод рейтингів	За своєю власною методологією кожен банк проводить оцінку ризику та формує висновок щодо кредитоспроможності кожного позичальника.	Фінансовий стан позичальника виражається через ряд показників, що відображають його фінансову діяльність та стійкість
Метод «Монте- Карло»	Прогнозування випадкових подій відповідно до визначених параметрів та розглядаються різні сценарії розвитку проекту.	Оцінюються ймовірні аспекти моделювання кредитного ризику
Метод «Дерева рішень»	Використання графічних методів для візуалізації альтернативних рішень, доступних для прийняття.	Оцінка показників ризику кредитного портфеля
Метод аналізу коефіцієнтного	Оцінка динаміки економічних показників, що відображають кредитоспроможність позичальника, через експертний аналіз та порівняння зі середніми значеннями у відповідній галузі.	Показники фінансової стабільності та кредитоспроможності позичальника.
Кореляційно-регресійний аналіз	Розробка аналітичних моделей, що відображають зв'язок між вивченими характеристиками, демонструє, як зазвичай змінюється кредитний портфель при зміні будь-якого з незалежних факторів.	Показники фінансової діяльності банку за певний період часу
Скорингові методики	Система скорингу являє собою математичну або статистичну модель, яка дозволяє банку оцінити ймовірність відшкодування кредиту від певного позичальника, використовуючи його кредитну історію.	Інтегральний показник кожного клієнта включає вік, професію, рівень доходу та інші фактори.
Таскономічний аналіз	Здійснює і агрегацію багатовимірних статистичних даних в одну кількісну характеристику та дозволяє побудувати узагальнену оцінку кредитного портфеля.	Показники ризику віддачі кредитного портфеля
Стрес-тестування	Надає можливість оцінити зміну динаміки кількісних показників ризику та проаналізувати потенційні збитки у різних стресових сценаріях.	Показники ризику в кредитному портфелі

Воєнний стан також призвів до затримок у видачі нових кредитів для бізнесу. Кредитний портфель у гривні майже залишився незмінним, а в

іноземних валютах трохи зменшився. Проте банки виражають готовність продовжувати кредитування критичних секторів та підприємств, що перебувають у зоні конфлікту, таких як сільське господарство, харчова промисловість, виробництво первинних товарів та медичні товари.

У цей складний час нові кредити будуть надаватися переважно за участю державних програм. Національний банк активно долучився до розширення програми державної підтримки, зокрема, програми "Доступні кредити 5-7-9" та портфельних гарантій через "Експортно-кредитне агентство".

Під час періоду воєнного стану будь-яке діюче підприємство та сільськогосподарські виробники матимуть можливість отримати пільгові кредити за 0% річних. Після завершення конфлікту відсоткова ставка для позичальників становитиме 5%. Попит на цей вид кредитів за попередніми запитами банків є значним. Крім того, держава розширила надання державних гарантій позичальникам.

На 24 лютого 2022 року Національний банк України ініціював цілу серію стратегічних заходів, спрямованих на адаптацію фінансового сектору до умов повномасштабної війни, а також на підтримку його кредитної резистентності.

З метою забезпечення стійкості банківської системи у контексті мінімізації негативного впливу військової агресії Російської Федерації на Україну, НБУ вжив: аналіз особливостей оцінки стабільності банків на поточний 2022 рік, який щорічно здійснюється Національним банком відповідно до установленого Положення про оцінку стабільності банків та банківської системи України, прийнятого Радою Національного банку України 22 грудня 2017 року під № 141 (зі змінами). Прогнозується, що така оцінка буде здійснюватися застосуванням лише першого та другого етапів; прийняв Положення щодо діяльності банків у період введення воєнного стану в Україні, включаючи застосування Положення про визначення масштабу кредитного ризику для активної банківської діяльності в Україні, яке було схвалено рішенням Ради Національного банку України у червні 30, 2016 року під № 351 (зі змінами), а також Положення про організацію управління проблемними

активами в банках України, яке було схвалено рішенням Правління Національного банку України від 18.07.2019 року під № 97 (зі змінами); прийняв рішення не вживати заходів у випадку порушень, які стосуються банків, таких як економічні нормативи, обмеження відкритої валютної позиції та терміни подання статистичної звітності, а також вимоги до нормативного капіталу та економічної ліквідності для банківських груп, а також кредитного ризику, у випадку, якщо такі порушення сталися 24 лютого 2022 року та були спричинені негативним впливом військової агресії Російської Федерації на Україну.

Рішення щодо дій банків та банківських груп, що вступає в силу з 25 лютого 2022 року, викладено у постанові Ради Національного банку України під № 23 "Про певні аспекти діяльності українських банків та банківських груп". <https://finbalance.com.ua/news/nbu-pomyakshiv-rehulyatorni-vimohi-do-bankiv-z-ohlyadu-na-vonniy-stan-u-derzhavi>

Спрощення щодо рефінансування запропоновано з метою підтримки ліквідності та компенсації можливих втрат, хоча відтік коштів наразі практично відсутній і ліквідність банків збережена. Нормативні акти відредаговано з метою уникнення заходів, які порушують нормативи, що дозволяє банкам кредитувати навіть у разі збитків. Кредитні канікули та реструктуризація прострочених кредитів є можливими, навіть якщо це не призводить до істотного знецінення вартості кредиту, що надає гнучкість у взаємодії з позичальниками.

Вимоги до повсякденної діяльності банків максимально спрощено, дозволяючи їм оцінювати кредитний ризик без урахування відповідності економічним нормам та припиняючи перевірки застави на період воєнного стану та 30 днів після його закінчення.

Кредитний ризик з державними цінними паперами в іноземній валюті було оцінено на основі рейтингів від 24 лютого 2022 року, при цьому підвищення вагових коефіцієнтів ризику для таких цінних паперів відкладено на рік.

Вимоги до управління проблемними активами тимчасово пом'якшено, у тому числі щодо оновлення стратегій та цільового рівня непрацюючих активів, що дозволяє адаптувати їхній формат до поточних умов.

Оцінка стійкості (включаючи стрес-тести) на рік призупинена, а вимоги до внутрішніх стрес-тестів для оцінки ризику пом'якшено. Регулярне оновлення планів відновлення тимчасово призупинено.

У період воєнного стану процедури ідентифікації та перевірки спрощено для банків, небанківських фінансових установ і їх клієнтів, а також для покупців казначейських облігацій внутрішньої державної позики "Військові облігації".

Усі ці заходи спрямовані на збереження фокусу банків на основному завданні – кредитній підтримці економіки, не зважаючи на внутрішні і зовнішні виклики.

Висновки до розділу 1

Дослідження теоретичних основ, формування та управління кредитними продуктами комерційного банку є важливим для банківської системи. Ефективне управління кредитами забезпечує фінансову стабільність банків, мінімізуючи ризики неповернення. Основні переваги цього дослідження для банківської системи включають зниження ризиків неповернення кредитів, розробку інноваційних кредитних продуктів, використання сучасних інструментів для аналізу та моніторингу. Ефективне управління кредитними ризиками включає оцінку кредитоспроможності клієнтів, постійний моніторинг фінансового стану, використання забезпечення та розробку кризових планів. Оцінка якості кредитних продуктів за допомогою різних коефіцієнтів дозволяє ефективно виявляти проблеми та підвищувати ефективність кредитних операцій, що забезпечує стабільність та надійність банків.

Кредитні продукти комерційного банку включають широкий спектр послуг, таких як споживчі кредити, іпотечні кредити, автокредити, кредитні

картки, а також кредити для малого та середнього бізнесу. Кожен з цих продуктів має свої особливості та вимоги до управління ризиками. Наприклад, іпотечні кредити часто потребують детального аналізу ринкової вартості нерухомості та надійного забезпечення, тоді як споживчі кредити можуть бути більш ризикованими через меншу суму та коротший термін погашення.

Загальна мета управління кредитною діяльністю банку полягає у максимізації рентабельності кредитного портфеля при одночасному зниженні витрат, пов'язаних з кредитним ризиком. Процес кредитного планування є основою для управління банком, що включає в себе вибір методів планування на основі їхньої простоти та комплексності. На сьогоднішній день відсутній єдиний стандарт для планування показників кредитної діяльності, що підкреслює необхідність подальших досліджень у цій області.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ, ФОРМУВАННЯ ТА ОЦІНКА ЯКОСТІ КРЕДИТНИХ ПРОДУКТІВ АТ КБ «ПРИВАТБАНК»

2.1. Загальні відомості та аналіз ефективності банку

АТ КБ "ПриватБанк" є одним з найбільш прибуткових банків України, що свідчить про його успішну фінансову діяльність та високий рівень довіри клієнтів. Цей банк здійснює широкий спектр фінансових послуг, включаючи кредитування, зберігання коштів, інвестування та інші фінансові операції, що задовольняють потреби різних сегментів клієнтів. Завдяки високому рівню професіоналізму свого персоналу та вдосконаленій технологічній інфраструктурі, банк здатен забезпечувати якісний обслуговування своїх клієнтів та досягати стабільного фінансового успіху.

Банк заснований у 1992 році, швидко розвинувся, ставши одним із ключових учасників фінансового ринку країни. У 2016 році ПриватБанк став об'єктом націоналізації через серйозні проблеми з кредитами та ризиками. Після націоналізації у банку було внесено значні зміни у власність та управління. Зараз ПриватБанк функціонує під контролем держави. Незважаючи на це, він продовжує надавати широкий спектр послуг. Крім України, ПриватБанк має певну присутність на міжнародних ринках, надаючи послуги клієнтам за кордоном через свої філії та партнерські угоди.

ПриватБанк протягом багатьох років був лідером інновацій у банківській сфері України. Він першим запровадив багато продуктів та послуг, які стали стандартом для всієї галузі, таких як: мобільний банкінг, інтернет-банкінг, еквайринг, кредитні картки. Банк також активно розвиває цифрові технології та впроваджує штучний інтелект.

Аналіз діяльності банку розпочинається з оцінки його активів та зобов'язань. Цей процес дає змогу зрозуміти фінансовий стан банку, його стійкість та платоспроможність.

Дослідження активів банку базується на застосуванні аналітичних методик для визначення загальної суми коштів, що дає уявлення про загальний капітал банку, та розподілу активів за категоріями, такими як: кредити, інвестиції, готівка та інші. Цей аналіз допомагає оцінити рівень ризику банку та його здатність генерувати дохід, а вивчення змін активів протягом певного періоду дозволяє визначити тенденції зростання чи скорочення та їх вплив на фінансовий стан банку. Аналіз структури активів вказує на ризики, яким піддається банк, і допомагає оцінити його здатність генерувати стійкий дохід у майбутньому.

Розглянемо структуру та динаміку активів АТ КБ «ПриватБанк» протягом 2021–2022 рр. (табл. 2.1.), а також за період 2022–2023 рр. (табл. 2.2.).

Таблиця 2.1 – Структура та динаміка активів АТ КБ «ПриватБанк» за 2021–2022рр.

Стаття активу	2021 рік		2022 рік		Відхилення		
	млн. грн	% до підсумку	млн. грн	% до підсумку	абсолютне, млн. грн	відносне, %	структури
1	2	3	4	5	6	7	8
Грошові кошти та їх еквівалент	52835	13,16	94191	17,4	41356	78,27	4,24
Кредити банкам	26243	6,5	103837	19,2	77594	295,67	12,7
Кредити клієнтам	68218	16,9	68084	12,5	-134	-0,19	-4,4
Інвестиційні цінні папери	222277	55,38	239752	44,34	17475	7,86	-11,04
Поточні податкові активи	9978	2,4	9079	1,6	-899	-9,0	-0,8
Відстрочені податкові активи	–	–	1100	0,2	–	–	–
Інвестиції в дочірні підприємства (...)	30	0,007	30	0,005	0	0,00	-0,002
Інвестиційна нерухомість	1989	0,49	2155	0,39	166	8,34	-0,1
Нематеріальні активи за винятком гудвілу	1288	0,32	1389	0,25	101	7,8	-0,07
Основні засоби	6074	1,51	5228	0,96	-846	-13,9	-0,55

Продовження табл. 2.1

1	2	3	4	5	6	7	8
Інші фінансові активи	2644	0,65	6498	1,2	3854	144,7	0,14
Інші не фінансові активи	9713	2,4	9189	1,6	-524	-5,3	-0,8
Активи, утримані для продажу	7	0,001	64	0,01	57	814,2	0,009
Всього активів	401296	100	540596	100	139300	34,7	0,00

У період 2021–2022 років активи ПриватБанку демонстрували значний ріст. Загальна сума активів збільшилася з 401,296 млн. грн. у 2021 році до 540,596 млн. грн. у 2022 році, що становить абсолютне зростання на 139,300 млн. грн. або 34,7%. Бачимо, покращення фінансового стану банку та його здатності збільшувати свої активи навіть у складних економічних умовах.

Грошові кошти та їх еквіваленти зросли у 2022 році на 78,27%. Відсоток у загальній структурі активів також зріс з 13,16% до 17,4%. Сума кредитів, наданих іншим банкам, збільшилася з 26,243 млн. грн. у 2021 році до 103,837 млн. грн. у 2022 році, це зростання 295,67% свідчить про активізацію міжбанківських кредитних операцій. Частка цих кредитів у загальній структурі активів зросла з 6,5% до 19,2%. Кредити, надані клієнтам, трохи зменшилися, що становить абсолютне зменшення на 134 млн грн або 0,19%. Частка цих кредитів у загальній структурі активів також зменшилася з 16,9% до 12,5%.

Інвестиційні цінні папери зросли з 222,277 млн. грн. у 2021 році до 239,752 млн. грн. у 2022 році, що становить збільшення на 7,86%. Проте їх частка у загальній структурі активів зменшилася з 55,38% до 44,34%, що вказує на диверсифікацію інвестиційного портфеля банку або на збільшення інших видів активів, які знизили відносну вагу інвестиційних цінних паперів.

Поточні податкові активи знизилися з 9,978 млн. грн. у 2021 році до 9,079 млн. грн. у 2022 році на 9,0%. Частка в загальній структурі активів знизилася з 2,4% до 1,6%. Відстрочені податкові активи з'явилися у 2022 році з сумою 1,100 млн. грн., що додало 0,2% до загальної структури активів. Інвестиції в дочірні підприємства залишилися незмінними на рівні 30 млн. грн., але їх частка у загальній структурі активів трохи знизилася до 0,005%. Інвестиційна

нерухомість зросла у 2022 році 8,34%, але частка в загальній структурі активів знизилася з 0,49% до 0,39%. Нематеріальні активи збільшилися у 2022 році на 7,8%, проте їх частка в загальній структурі активів знизилася до 0,25%.

Таблиця 2.2 – Структура та динаміка активів АТ КБ «ПриватБанк» за 2022–2023 рр

Стаття активу	2022 рік		2023 рік		Відхилення		
	млн. грн	% до підсумку	млн. грн	% до підсумку	абсолютне, млн. грн	відносне, %	структури
Грошові кошти та їх еквівалент	94191	17,8	152282	22,3	58091	61,6	4,5
Кредити банкам	103837	19,2	134237	19,7	30400	29,2	0,5
Кредити клієнтам	68084	12,5	92019	13,5	23935	35,1	1
Інвестиційні цінні папери	239752	44,34	271847	39,9	32095	13,3	-4,44
Поточні податкові активи	9079	1,6	4	0,0005	-9075	-99,9	-1,599
Відстрочені податкові активи	1100	0,2	1952	0,34	852	77,4	0,14
Інвестиції в дочірні підприємства (...)	30	0,005	30	0,75	0	0,00	0,745
Інвестиційна нерухомість	2155	0,39	2340	0,22	185	8,5	-0,17
Нематеріальні активи за винятком гудвілу	1389	0,25	1563	0,28	174	12,5	0,03
Основні засоби	5228	0,96	5127	0,004	-101	-1,9	-0,956
Інші фінансові активи	6498	0,79	9493	1,3	2995	45,01	0,51
Інші не фінансові активи	9189	1,6	9094	1,33	-95	-1,03	-0,27
Активи, утримані для продажу	64	0,01	20	0,002	-44	-68,75	-0,008
Всього активів	540596	100	680008	100	139412	25,78	0,00

ПриватБанк показав значне зростання загальної суми активів, що свідчить про позитивні тенденції у його фінансовій діяльності. Збільшення ліквідних активів, таких як грошові кошти та їх еквіваленти, а також кредити банкам, вказують на підвищення стійкості та готовності банку до можливих ринкових коливань. Зменшення частки кредитів клієнтам та інвестиційних цінних паперів

може свідчити про зміну стратегічного курсу банку або про консервативні підходи до ризик-менеджменту.

Аналізований період, 2022–2023 роки, стали для України випробувальними, і фінансовий сектор не став винятком. Воєнний стан кинув низку викликів перед ПриватБанком, одним з найбільших банків країни. З одного боку, призвело до значного погіршення макроекономічних показників. Зростання інфляції, падіння ВВП, порушення ланцюгів постачання та скорочення ділової активності негативно вплинули на діяльність банку. З іншого боку, ПриватБанк продемонстрував стійкість та здатність адаптуватися до нових умов. Банк вжив низку заходів, спрямованих на мінімізацію негативних наслідків, зокрема: створення резервів під очікувані збитки, збільшення капіталізації, підтримка клієнтів, досконалення цифрових продуктів та послуг.

В результаті цих заходів банку вдалося зберегти стійкість фінансового стану. Так за період з 2022 по 2023 рік загальні активи ПриватБанку зросли на 25,8%. Це зростання було обумовлено збільшенням обсягів кредитування клієнтів (+35,1%), інвестиційних цінних паперів (+13,3%) та інших активів (+45,0%).

Частка грошових коштів та їх еквівалентів у структурі активів ПриватБанку зросла з 17,8% у 2022 році до 22,3% у 2023 році. Це може бути пов'язано зі зростанням попиту на ліквідні активи в умовах воєнної нестабільності та зменшення обсягів кредитування через підвищення ризиків. Частка кредитів банкам залишилася практично незмінною, зменшившись лише на 0,5% з 19,2% у 2022 році до 19,7% у 2023 році. Проте частка інвестиційних цінних паперів зменшилася з 44,34% до 39,9%, з причини падіння ринкової вартості цінних паперів через воєнні події та зменшення обсягів інвестування.

Розглянемо динаміку активів та кредитного портфеля банку протягом 2021–2022 років. Графік дає чітке уявлення про зростання цих показників протягом дослідженого періоду. Такий аналіз є важливим для оцінки фінансової стійкості банку і його потенційної здатності досягти стратегічних

цілей, дозволяє виявити тенденції в інвестиційній та кредитній політиці банку, що є важливим аспектом для інвесторів, регуляторів та інших учасників фінансового ринку (рис. 2.1.).

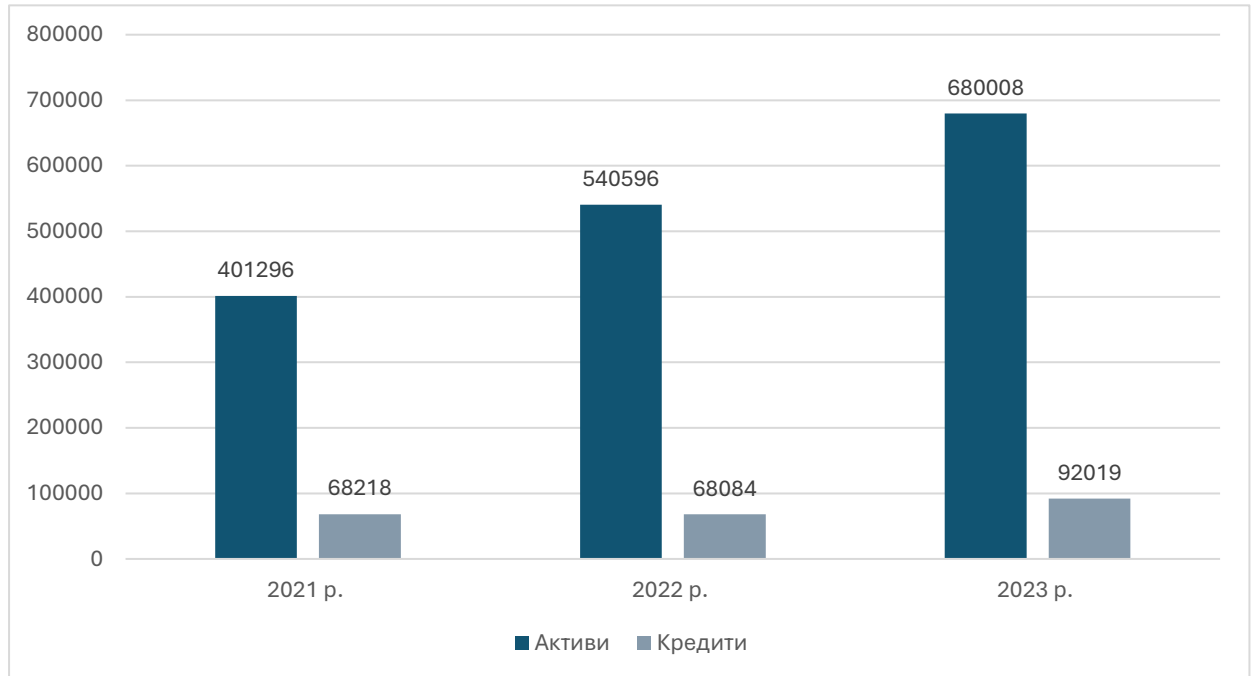

Рис. 2.1 – Динаміка активів та кредитного портфеля
АТ КБ «ПриватБанк» за 2021–2023 рр

Робимо висновок, що у 2021 році активи ПриватБанку склали 401,296 млн. грн., з кредитами на суму 68,218 млн. грн. Ці цифри відображають початок періоду, коли країна зіткнулася з складнощами через війну та інші геополітичні турбулентності.

У 2022 році банк запровадив ефективне управління ресурсами під час нестабільного періоду, активи зросли до 540,596 млн. грн, з кредитами практично на тому ж рівні – 68,084 млн. грн.

Однак, у 2023 році, коли воєнний стан продовжувався, активи значно збільшилися до 680,008 млн. грн., в той час як кредити теж зросли, але не настільки істотно, до 92,019 млн. грн. Це показує прагнення банку до збереження стабільності та уникнення ризиків у невпевненій ситуації.

Загалом, динаміка активів та кредитів ПриватБанку за цей період – це про його стійкість та здатність адаптуватися до складних умов, зумовлених

воєнним станом та іншими факторами. Це також підтверджує важливість ефективного управління та стратегічного планування для фінансової стійкості в умовах невизначеності.

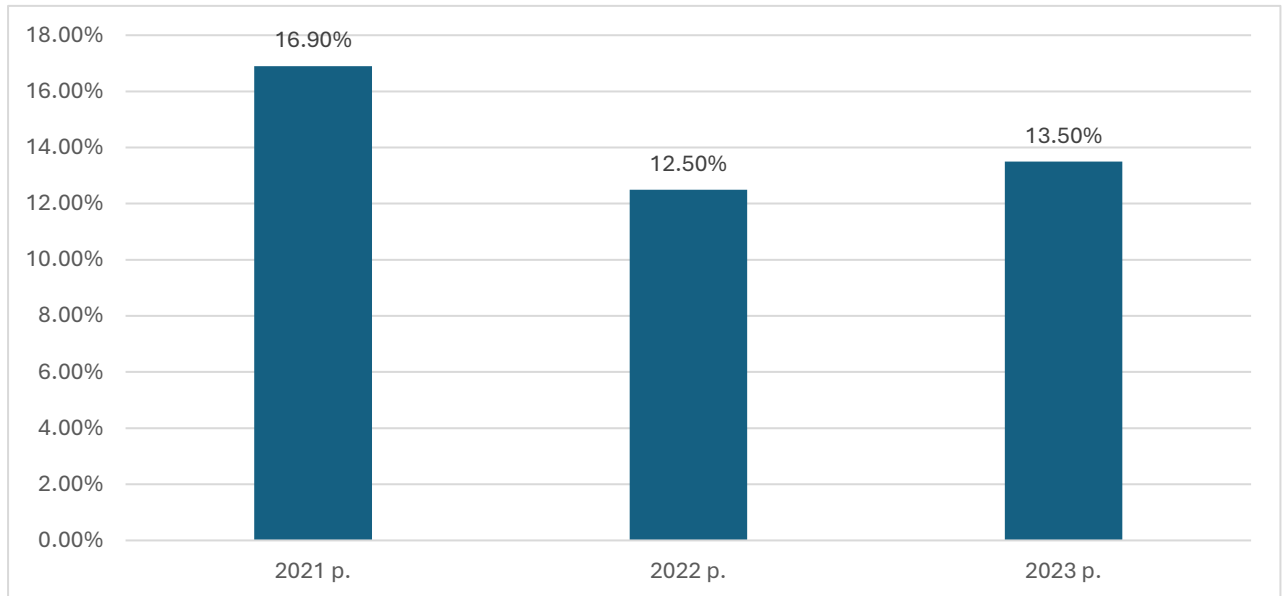

Рис. 2.2 – Динаміка питомої ваги кредитного портфеля АТ КБ «ПриватБанк» у загальних активах банку за 2021-2023 рр

Протягом останніх трьох років динаміка питомої ваги кредитного портфеля ПриватБанку у загальних активах банку демонструє цікаві тенденції. Зокрема, у 2021 році цей показник складав 16,9%, у 2022 році він знизився до 12,5%, а у 2023 році трохи відновився до 13,5%. Бачимо, значні зміни у фінансовій стратегії та операційній діяльності найбільшого банку України.

Зниження питомої ваги кредитного портфеля у 2022 році до 12,5% може бути наслідком кількох факторів. По-перше, пандемія COVID-19 та її економічні наслідки суттєво вплинули на кредитування як фізичних осіб, так і підприємств.

Банки, зокрема ПриватБанк, були змушені переоцінити ризики та зменшити обсяги видачі нових кредитів, що відобразилось на загальній структурі активів. По-друге, економічна нестабільність та політичні ризики, які посилювались через військовий конфлікт, також змусили банк обережніше підходити до видачі кредитів.

Втім, зростання питомої ваги кредитного портфеля до 13,5% у 2023 році свідчить про поступове відновлення економічної активності та повернення довіри до кредитування. Це може бути пов'язано з декількома позитивними чинниками. Наприклад, стабілізація макроекономічної ситуації, покращення умов на ринку праці та зростання доходів населення сприяли зростанню попиту на кредити. Крім того, державні програми підтримки малого та середнього бізнесу, а також низькі відсоткові ставки сприяли збільшенню обсягів кредитування.

Таким чином, аналіз динаміки питомої ваги кредитного портфеля ПриватБанку у загальних активах показує, що банк активно реагує на економічні виклики та адаптує свою кредитну політику відповідно до поточних умов. Зменшення питомої ваги у 2022 році і подальше зростання у 2023 році відображають як обережність у видачі кредитів в умовах кризи, так і оптимістичні перспективи на майбутнє. Це говорить, про гнучкість та адаптивність ПриватБанку, який, незважаючи на виклики, продовжує підтримувати своїх клієнтів та розвивати кредитні програми.

2.2. Аналіз та формування кредитних продуктів банку, їх ефективність та оцінка якості

Кредитні продукти банків є важливим елементом фінансової системи будь-якої країни, оскільки вони забезпечують необхідні ресурси для розвитку бізнесу, стимулюють споживчий попит та сприяють загальному економічному зростанню. Формування та якість кредитних продуктів банків – це питання, яке вимагає ретельного аналізу та уваги. Від того, наскільки ефективно банк розробляє свої кредитні продукти, залежить не лише його фінансова стабільність, але й добробут клієнтів, які користуються цими продуктами.

Аналіз формування кредитних продуктів включає в себе вивчення процесів розробки нових пропозицій, визначення їхньої конкурентоспроможності, адаптації до змін у макроекономічному середовищі

та потребах клієнтів. На сьогодні банки пропонують різноманітні види кредитів: від короткострокових споживчих до довгострокових іпотечних, від кредитів на розвиток малого бізнесу до великих корпоративних кредитів. Кожен з цих продуктів має свої особливості, переваги та ризики, які повинні бути враховані при їх формуванні.

Оцінка якості кредитних продуктів є не менш важливою складовою аналізу. Вона передбачає вивчення не лише фінансових показників, таких як рівень процентних ставок, строки погашення та суми кредитів, але й нематеріальних аспектів, як-от рівень обслуговування клієнтів, прозорість умов договорів та гнучкість у разі фінансових труднощів позичальника. Важливо, щоб кредитні продукти були доступними, вигідними та надійними для клієнтів, що, в свою чергу, сприятиме підвищенню їхньої довіри до банківської установи.

Формування та оцінка кредитних продуктів банку – це комплексний процес, що вимагає енергії маркетингових стратегій, економічного аналізу та розуміння потреб ринку. В умовах сучасного динамічного фінансового середовища, де конкуренція між банками є надзвичайно високою, здатність створювати якісні та привабливі кредитні продукти стає вирішальним фактором успіху. Це вимагає від банків не лише інноваційного підходу, але й здатності швидко адаптуватись до змін та пропонувати клієнтам продукти, які максимально відповідають їхнім очікуванням та фінансовим можливостям.

Тож, дослідження формування та оцінки кредитних продуктів банку є ключовим аспектом, що дозволяє розкрити внутрішні механізми роботи фінансових установ. Вивчення цієї теми сприяє покращенню якості банківських послуг і є необхідним для забезпечення стабільності фінансової системи.

Динаміка обсягів кредитів та авансів клієнтам ПриватБанку за 2021–2023 роки, представлена у табл. 2.3, яка відображає важливі зміни у фінансових потоках банку. Ці дані є важливими для аналізу та прогнозування економічних тенденцій, сприяють ефективному управлінню ризиками та допомагають банку адаптуватися до змін на ринку. Окрім цього, вони дозволяють банку

вдосконалювати свою кредитну політику, забезпечуючи стабільний розвиток і підвищуючи конкурентоспроможність на фінансовому ринку.

Таблиця 2.3 – Динаміка обсягів кредитів та авансів клієнтам АТ КБ «ПриватБанк» за 2021–2023 рр.

Коефіцієнти	Рік			Структура, %		
	2021р	2022р	2023р	2021р	2022р	2023р
Кредити, що управляються як окремий портфель	163513	167931	170042	67	67	62
Кредити юридичних осіб	4091	5340	6386	1,6	2,1	2,3
Кредити фізичних осіб	61727	55103	70914	25	22	26
Усього активів	242568	250496	274917	100	100	100

Аналіз динаміки обсягів кредитів та авансів клієнтам ПриватБанку за 2021–2023 роки дозволяє побачити, як змінювалася кредитна політика одного з провідних банків України у відповідь на економічні виклики та ринкові потреби.

У сегменті кредитів, що управляються як окремий портфель, спостерігається стабільне зростання. З 163 513 млн грн у 2021 році обсяг цих кредитів зріс до 167 931 млн грн у 2022 році та досягнув 170 042 млн грн у 2023 році. Бачимо, поступове розширення діяльності ПриватБанку у цьому напрямку, що, ймовірно, відображає успішну стратегію управління кредитними портфелями.

Кредити юридичним особам демонструють ще більш значне зростання. У 2023 році зросли до 6 386 млн грн. Це зростання вказує на активну підтримку бізнесу з боку ПриватБанку, що особливо важливо у контексті відновлення економіки після пандемії та в умовах воєнного конфлікту.

Що стосується кредитів фізичним особам, тут також відбуваються значні зміни. У 2021 році обсяг таких кредитів складав 61 727 млн грн, проте у 2022 році він знизився до 55 103 млн грн. У 2023 році банк знову наростив обсяги кредитування фізичних осіб до 70 914 млн грн, відновлення довіри споживачів та стабілізацію фінансового становища домогосподарств.

Робимо висновок, що динаміка обсягів кредитів та авансів клієнтам ПриватБанку за 2021–2023 роки показує стабільне зростання кредитної активності. Банк демонструє гнучкість і здатність адаптуватися до змін у ринковому середовищі, активно підтримуючи як юридичних, так і фізичних осіб.

Аналіз структури кредитів за різними видами економічної діяльності дозволяє оцінити галузеву диверсифікацію кредитного портфеля банку та порівняти її з попередніми періодами. Для цього визначається частка кредитів, наданих у різні галузі, з урахуванням як короткострокових, так і довгострокових позик. Такий підхід є важливим для підтримки розвитку пріоритетних галузей економіки та забезпечення стійкого економічного зростання.

Галузева диверсифікація кредитних вкладень спрямована на зниження ризиків, пов'язаних із концентрацією кредитних операцій у певному сегменті. Надмірна концентрація підвищує кредитний ризик, роблячи банк вразливим до економічних змін в окремих галузях. Водночас надмірна диверсифікація також несе свої ризики, оскільки ускладнює управління кредитним портфелем і може призвести до зниження його ефективності та навіть до банкрутства банку.

Зарубіжні комерційні банки часто використовують метод лімітування, встановлюючи певні межі вкладень у конкретні сегменти економіки. Це дозволяє збалансувати ризики та забезпечити стабільність діяльності банку, уникаючи надмірної концентрації ресурсів в окремих галузях, що особливо важливо в умовах економічної нестабільності.

Кредитна політика банку, заснована на детальному аналізі галузевої структури позик і ефективному управлінні кредитним портфелем, повинна сприяти рівномірному розподілу позикових інвестицій між різними секторами економіки. Це допомагає знижувати ризики та підвищувати стійкість банківської системи загалом.

ПриватБанк, як один з ключових на банківському ринку, повинен враховувати ці аспекти у своїй кредитній політиці. Висока концентрація

кредитного ризику, пов'язана з іншими фінансовими установами, вимагає від банку ретельного підходу до диверсифікації своїх кредитних вкладень. Збалансований та обґрунтований підхід до кредитування забезпечить стабільний розвиток банку та зміцнить його позиції на фінансовому ринку.

Таблиця 2.4 – Не прострочені та не знецінені кредити за 2021 р., млн грн

Показники	Кредити, що управляються як окремий портфель	Кредити фізичним особам	Кредити юридичним особам	МСП	Дебіторська заборгованість за лізингом	Всього
Кредити малим позичальникам	–	–	23	6079	381	6483
Кредити середнім позичальникам	–	–	1473	4557	616	6646
Кредити великим позичальникам	–	–	1417	–	–	1417
Кредити від 1 до 100 млн.грн	–	668	–	–	11	679
Кредити менше 1 млн. грн	1	49856	–	–	463	50320
Прострочені >30 днів	–	451	–	29	10	490
Всього не прострочених та не знецінених кредитів	1	50975	2913	10665	1481	66035

До розгляду теми кредитної діяльності банку важливим аспектом є розмір непрацюючих позик у його кредитному портфелі. Цей показник є ключовим для визначення якості кредитного портфеля, проте існує проблема з відповідною кількісною оцінкою цього явища. Розмір непрацюючих позик у кредитному портфелі банку є основним показником його якості. Він вказує на ефективність управління ризиками та стабільність банківської системи в цілому. Однак, враховуючи складність кредитного процесу та велику кількість факторів, що впливають на поведінку боржників, точна оцінка ризиків непрацюючих позик може бути складною.

Згідно з даними табл. 2.4, кредити, що надаються середнім позичальникам, становлять більшу частину кредитного портфеля банку. На їх частку припадає 6646 млн. грн. від загальної суми виданих кредитів.

Друге місце за обсягом кредитів займають кредити, що надаються малим позичальникам. Їх частка становить 6483 млн грн.

Найменшу частку кредитного портфеля займають кредити, що надаються великим позичальникам. Їх частка становить 1417 млн грн.

Загалом, можна зробити висновок, що кредитний портфель банку є досить якісним. Прострочена заборгованість становить незначну частку від загальної суми виданих кредитів.

Таблиця 2.5 – Не прострочені та не знецінені кредити за 2022 р., млн грн

Показники	Кредити, що управляються як окремий портфель	Кредити фізичним особам	Кредити юридичним особам	МСП	Дебіторська заборгованість за лізингом	Всього
Кредити малим позичальникам	–	–	4	2906	91	3001
Кредити середнім позичальник	–	–	1983	12675	122	14780
Кредити великим позичальникам	–	–	1140	–	–	1140
Кредити від 1 до 100 млн.грн	–	422	–	–	–	422
Кредити менше 1 млн. грн	–	36272	–	–	158	36430
Прострочені >30 днів	–	782	–	29	6	817
Всього не прострочених та не зм'яцнених кредитів	–	37476	3127	15610	377	56590

Дані з табл. 2.5 вказують, що український кредитний ринок у 2022 році зазнав зменшення обсягів показників з початком повномасштабного вторгнення на 14,4%. Більшу частку кредитного портфелю банку становить кредити надані середнім позичальникам, найменшу – кредити надані великим позичальникам.

Таблиця 2.6 – Не прострочені та не знецінені кредити за 2023 р., млн. грн

Показники	Кредити, як окремих портфель	Кредити фізичним особам	Кредити юридичним особам	МСП	Дебіторська заборгованість за лізингом	Кредити і юр.ос РЕПО	Всього
Кредити малим позичальникам	–	–	6	3229	32	–	3267
Кредити середнім позичальникам	–	–	3419	15564	365	–	19348
Кредити великим позичальникам	–	–	1842	3229	–	1459	3301
Кредити 1–100 млн.грн	–	2490	–	–	–	–	2490
Кредити менше 1 млн. грн	–	52462	–	–	43	–	52505
Прострочені >30 днів	–	523	139	13	1	–	679
Всього не прострочених та не знецінених кредитів	–	55475	5406	18806	441	–	81587

Згідно з даними табл. 2.6, частка не прострочених та не знецінених кредитів у 2023 році зросла, порівняно з 2022 роком на 30,7%. Це говорить про те, що, незважаючи на складні умови в Україні, фінансова система країни демонструє значну стійкість і адаптивність.

Більшу частину кредитного портфелю банку становить кредити, надані середнім позичальникам займають 23% всього обсягу не прострочених та не знецінених кредитів. Найменшу частку займають кредити надані малим позичальникам – 4%.

Кредитний портфель банку є загалом якісним, з незначною часткою простроченої заборгованості від загальної суми виданих кредитів. Проте варто відзначити, що частка простроченої заборгованості серед фізичних осіб трохи вища порівняно з кредитами, наданими юридичним особам та у рамках лізингових угод. Це пояснюється тим, що фізичні особи зазвичай мають менш стійке фінансове становище порівняно з юридичними особами.

Таблиця 2.7 – Кредити з оцінкою кредитних збитків в межах строку дії договору за 2021 р., млн. грн

Показники	Кредити, що управляються як окремий портфель	Кредити фізичним особам	Кредити юридичним особам	МСП	Дебіторська заборгованість за лізингом	Всього
Прострочені <30 днів	–	23	–	21	17	61
Прострочені 31 – 90 днів	–	270	–	9	4	283
Не прострочені кредити	–	442	79	642	475	1638
Всього	–	735	79	672	496	1982

Така диференціація в рівнях простроченої заборгованості дозволяє банку ефективніше управляти ризиками і приймати відповідні заходи з мінімізації можливих втрат. Такий підхід дозволяє зберігати стабільність і надійність кредитного портфеля в умовах різних економічних та фінансових коливань.

Водночас банк активно впроваджує сучасні технології моніторингу та аналізу кредитоспроможності, що допомагає швидко реагувати на зміни в фінансовому стані позичальників і підтримувати високу якість кредитного портфеля.

Таблиця 2.8 – Кредити з оцінкою кредитних збитків в межах строку дії договору за 2022 р., млн. грн

Показники	Кредити, що управляються як окремий портфель	Кредити фізичним особам	Кредити юридичним особам	МСП	Дебіторська заборгованість за лізингом	Всього
Прострочені <30 днів	–	354	7	96	26	483
Прострочені 31 – 90 днів	–	867	9	213	36	1125
Не прострочені кредити	–	7422	1384	4366	565	13737
Всього	–	8643	1400	4675	627	15345

Порівняння показників кредитного портфеля за 2021 – 2022 роки показує значне зростання загальної кількості кредитів і не прострочених кредитів.

У 2022 році обсяг кредитів зріс до 15 345 млн грн порівняно з 1 982 млн грн у 2021 році, зокрема кількість не прострочених кредитів збільшилася з 1 638 млн грн до 13 737 млн грн. Це свідчить про розширення кредитної діяльності та ефективність антикризових заходів під час воєнного стану.

Прострочені кредити також зросли, але їхня частка щодо загального обсягу кредитів залишилася незначною, вказуючи на покращення якості кредитного портфеля.

Таблиця 2.9 – Кредити з оцінкою кредитних збитків в межах строку дії договору за 2023 році, млн. грн.

Показники	Кредити, що управляються як окремий портфель	Кредити фізичним особам	Кредити юридичним особам	МСП	Дебіторська заборгованість за лізингом	Всього
Прострочені <30 днів	–	180	–	34	10	224
Прострочені 31 – 90 днів	–	405	–	19	4	428
Не прострочені кредити	–	6280	284	5429	198	12191
Всього	–	6865	284	5482	212	12843

Згідно даних порівняння показників кредитного портфеля за 2022 – 2023 рр., показує скорочення обсягів кредитів. У 2023 році загальний обсяг кредитів зменшився до 12 843 млн грн порівняно з 2022 роком, а кількість не прострочених кредитів знизилася до 12 191 млн грн.

Прострочені кредити також зменшилися: на термін до 30 днів – з 483 млн грн до 224 млн грн на термін 31-90 днів – з 1 125 млн грн до 428 млн грн.

Незважаючи на це, якість кредитного портфеля залишається високою, що свідчить про ефективне управління ризиками фінансовими установами навіть у складних умовах.

Таблиця 2.10 – Індивідуально знецінені кредити за 2021 р., у млн. грн.

Показники	Кредити, що управляються як окремий портфель	Кредити фізичним особам	Кредити юридичним особам	МСП	Дебіторська заборгованість за лізингом	Всього
Не прострочені кредити	650	52	–	13	4	719
Прострочені <30 днів	–	25	–	2	–	27
Прострочені 31 – 90 днів	–	30	136	2	–	168
Прострочені 91 – 180 днів	31	332	–	14	3	380
Прострочені 181 – 360 днів	–	503	1	23	6	533
Прострочені >361 днів	162831	8340	962	512	79	172724
Всього індивідуально зміцнених кредитів	163512	9282	1099	566	92	174551

Загалом, ситуація з кредитами показує велику кількість прострочених платежів у різних категоріях, особливо у категоріях з «прострочкою понад 180 днів», що свідчить про значні проблеми з погашенням зобов'язань. Зокрема, прострочені кредити понад 361 день становлять значну частину індивідуально знецінених кредитів.

Таблиця 2.11 – Кредити, визначені як індивідуально знецінені за 2022 р., у млн. грн.

Показники	Кредити, що управляються як окремий портфель	Кредити фізичним особам	Кредити юридичним особам	МСП	Дебіторська заборгованість за лізингом	Всього
1	2	3	4	5	6	7
Не прострочені кредити	651	303	104	148	9	1215
Прострочені <30 днів	–	43	–	20	3	66
Прострочені 31 – 90 днів	–	48	–	82	21	151

Продовження табл. 2.11

1	2	3	4	5	6	7
Прострочені 91 – 180 днів	–	5648	141	231	20	6040
Прострочені 181 – 360 днів	–	590	86	354	32	1066
Прострочені >361 днів	167280	1988	482	191	81	170023
Всього інди- відуально зміцнених кредитів	167931	8620	813	1026	166	178561

За 2021 – 2022 рр. спостерігалось зростання загальної суми індивідуально знецінених кредитів з 174 551 млн грн до 178 561 млн грн. Крім того, прострочені кредити зменшилися з 172 724 млн грн у 2021 році до 170 023 млн грн у 2022 році. Особливо варто зазначити збільшення кредитів фізичним особам з 52 млн грн. до 303 млн грн та кредитів МСП з 13 млн грн до 148 млн грн протягом цього періоду.

Таблиця 2.12 – Кредити, визначені як індивідуально знецінені за 2023 р., у млн. грн

Показники	Кредити, що управ- ляються як окремий портфель	Кредити фізичним особам	Кредити юридичним особам	МСП	Дебіторська заборгованість за лізингом	Всього
Не прострочені кредити	–	681	4	204	11	900
Прострочені <30 днів	–	61	–	15	3	79
Прострочені 31 – 90 днів	668	64	–	11	–	743
Прострочені 91 – 180 днів	–	399	–	67	4	470
Прострочені 181 – 360 днів	–	908	216	110	10	1244
Прострочені >361 днів	169374	6314	476	759	128	177051
Всього індивідуально зміцнених кредитів	170042	8427	696	1166	156	180487

Згідно з даних, за 2022 – 2023 рр. спостерігалось зростання загальної суми індивідуально знецінених кредитів з 178 561 млн грн до 180 487 млн грн. Протягом цього періоду прострочені кредити також зросли з 170 023 млн грн до 177 051 млн грн. Особливо варто зазначити збільшення прострочених кредитів МСП з 191 млн грн до 759 млн грн та збільшення прострочених кредитів фізичних осіб з 1988 млн грн до 6314 млн грн.

Таблиця 2.13 – Структура якості кредитного портфеля АТ КБ «ПриватБанк» за 2021–2023 рр.

Показники	Рік			Структура ,%		
	2021р	2022р	2023р	2021р	2022р	2023р
Не прострочені та не зміцнені кредити	66035	56590	81587	29,6	22,59	27,22
Прострочені, але не зміцнені кредити	1982	15345	12843	4,67	6,12	0,8
Знецінені кредити	174551	178561	180487	65,65	71,2	71,95
Усього кредитів	242568	250496	274917	100%	100%	100%

Структура кредитного портфеля ПриватБанку за період з 2021 по 2023 роки піддавалася значним змінам. Зниження відсотка не прострочених та не зміцнених кредитів у 2022 році (22,59%) порівняно з 2021 роком (29,6%) може бути результатом покращення управління ризиками та вдосконалення кредитної політики. Подальше зростання цього показника у 2023 році (27,22%) може бути пов'язане зі змінами у фінансовому стані клієнтів або економічної ситуації в країні. Збільшення частки прострочених, але не зміцнених кредитів у 2022 році (6,12%) може свідчити про погіршення фінансового стану деяких клієнтів. Зафіксоване зменшення цього показника у 2023 році (0,8%) може бути результатом вжитих заходів банку для зменшення ризиків. Щодо збільшення частки знецінених кредитів, це може бути наслідком погіршення фінансової стійкості клієнтів або змін у ринковій кон'юнктурі.

Кожна система, включаючи банківську, орієнтована на підвищення своєї ефективності та забезпечення стабільного розвитку. Низька ефективність банків вказує на обмежені можливості для їхнього розвитку, низький рівень конкурентоспроможності, підвищену вразливість до ринкових ризиків,

неефективне управління активами і зобов'язаннями. Якщо ці тенденції погіршуються, це може спричинити серйозні проблеми для банків, а несвоєчасні заходи можуть призвести до банкрутства. Тому банки завжди повинні підтримувати достатній рівень ефективності, що є складним завданням в умовах жорсткої конкуренції. Це особливо актуально в періоди, коли прибутковість банківської діяльності знижується, а впровадження нових технологій та продуктів вимагає збільшення витрат. [22].

Аналіз ефективності керування кредитним портфелем Приватбанку є вкрай важливим, оскільки кредити становлять найприбутковішу частину активів банку. Відтак, дохідність цієї фінансової установи безпосередньо залежить від майстерності в керуванні кредитами. Головною метою оцінки ефективності керування кредитним портфелем Приватбанку є з'ясування, чи забезпечує нинішня кредитна політика максимальну віддачу з мінімальним ризиком.

В рамках оцінки ефективності першочергово аналізується дохідність банку від кредитних операцій. Зокрема, за період 2021-2023 років Приватбанк демонстрував значні результати в управлінні кредитами, незважаючи на виклики, пов'язані з війною в Україні та економічною нестабільністю. Під час воєнного стану банк адаптував свої стратегії, щоб підтримувати економіку та забезпечувати стабільність фінансових операцій.

У 2023 році Державний ПриватБанк зареєстрував чистий прибуток на 25% більше порівняно з фінансовими результатами 2022 року. Зазначено, що цей рік також відзначився збільшенням додаткового прибутку, що свідчить про ефективність нових фінансових стратегій банку. Активи банку зросли, забезпечивши йому провідну позицію на ринку. Чистий процентний дохід досяг 59,6 млрд грн, з яких 3 млрд грн забезпечено за рахунок політики Нацбанку. Операційні витрати підвищилися на 8%, що свідчить про інвестування в розвиток інфраструктури та підвищення якості обслуговування клієнтів. Портфель кредитів населенню збільшився на 39%, досягнувши 60 млрд грн, а кредити для бізнесу зросли на 23%, досягнувши 30 млрд грн. Відзначається

також поліпшення якості кредитного портфеля та зростання депозитних вкладень, що свідчить про довіру клієнтів до банку. Кількість клієнтів складає 18,35 млн фізичних осіб і 875 тис. підприємств, що підкреслює високу популярність та надійність ПриватБанку.

Таблиця 2.14 – Аналіз ключових статей доходів та витрат АТ КБ «ПриватБанк»

Показники	2021 р	2022 р	2023 р	Відхилення 2021	Відхилення 2022	Відхилення 2023
Процентні доходи	38854	43686	66238	5291	4832	22552
Процентні витрати	6537	3768	6616	-5424	-2769	2848
Чистий процентний дохід	29317	39918	59622	7715	10601	19704
Доходи за виплатами та комісійними	35057	32945	41589	7408	-2112	8644
Витрати за виплатами та комісійними	11840	12505	17150	2952	665	4645
Адміністративні та інші операційні витрати	2348	10473	10946	-14333	8125	473
Чистий прибуток (збиток) за рік	856	15396	4588	-953	14540	-10808

За даними таблиці бачимо, що у 2023 році ПриватБанк відзначився вражаючим зростанням прибутку, що стало можливим завдяки різноманітним факторам. Найбільший внесок у цей успіх зробило збільшення процентних доходів та комісійних зборів.

Згідно з аналізом процентні доходи зросли до 66,238 млн грн у 2023 році. Процентні витрати також збільшились до 6,616 млн грн., проте їхнє зростання було помірним порівняно зі зростанням доходів. Чистий процентний дохід значно збільшився до 59,622 млн грн., що говорить про високу ефективність управління активами та зобов'язаннями банку. Адміністративні та інші операційні витрати стабілізувалися на рівні 10,946 млн. грн. у 2023 році, після значного зростання у 2022 році. Чистий прибуток за рік склав 4,588 млн грн у 2023 році, що, хоча менше, ніж у 2022 році, все ще вище ніж у 2021 році, відображаючи стабільність і успішність банку в умовах зростаючих витрат.

2.3. Оцінка кредитного ризику при формуванні кредитних продуктів банку

Оцінка кредитного ризику – ключовий аспект управління кредитним портфелем, що визначає стабільність фінансових установ та їхню спроможність досягати цілей. Дослідження цього питання відкриває шляхи оптимізації стратегій кредитування та зниження ризиків для банківських установ і клієнтів. [16].

Глибокий аналіз кредитного ризику розкриває величезний спектр інструментів та метрик для оцінки здатності кредитного портфеля витримати випробування часу та різноманітні економічні турбулентності. До групи таких показників можна віднести:

1. Коефіцієнт покриття кредитного портфеля власним капіталом банку, який визначає, наскільки банк може витримати можливі збитки в результаті невиконання кредитів (формула 1.1.).

2. Коефіцієнт якості кредитного портфеля, який вказує на відсоток якісних кредитів у портфелі, що є важливим показником стабільності та надійності банку (формула 1.2.).

3. Коефіцієнт покриття класифікованих кредитів власним капіталом, який відображає рівень забезпеченості банку у випадку можливої дефолтації кредитів (формула 1.3.).

4. Коефіцієнт проблемних кредитів, що визначає частку кредитів, з яких банк очікує проблеми зі сплатою (формула 1.4.).

5. Коефіцієнт доходності кредитного портфеля, який вказує на те, як ефективно кредитний портфель генерує прибуток (формула 1.5.).

6. Коефіцієнт прибутковості кредитних операцій, який оцінює рентабельність кредитних операцій, допомагаючи банку максимізувати прибутковість (формула 1.6.).

Щоразу в умовах швидких змін фінансового середовища, важливо підтримувати оцінку кредитного ризику на високому рівні. Тільки таким чином

банки зможуть ефективно управляти кредитним портфелем та зберігати фінансову стійкість у найскладніших умовах.

За даними Міжнародного валютного фонду, у 2023 році управління кредитним ризиком стало ще більш актуальним через поширення кризових ситуацій у світовій економіці, викликаних пандемією та геополітичними напруженнями.

Таблиця 2.15 – Показники для розрахунку ризику кредитного портфеля банку

Показники	2021	2022	2023
Кредитний портфель	70193	71416	95637
Власний капітал	66615	57789	84846
Резерв для покриття можливих витрат від кредитних операцій	174391	182472	182990
Проблемні кредити	174551	178561	180487
Процентний дохід банку	35854	43686	66238
Чистий процентний дохід	29317	39317	59622

У 2021 році якість кредитного портфеля банку була на рівні за кожен гривню видану гривню кредитів припадало лише 9 копійок власних коштів банку. Однак, вже через рік ситуація значно покращилася: у 2022 році власні кошти банку покривали 80 копійок на кожен гривню кредитів. У 2023 році цей показник зріс до 88 копійок. Така динаміка свідчить про зростання надійності банківської системи та підвищення стійкості банків до фінансових ризиків.

Військовий стан в Україні, запроваджений у 2022 році через повномасштабне вторгнення Росії, мав значний вплив на банківську систему. Незважаючи на початковий шок та економічну нестабільність, українські банки проявили стійкість та адаптивність. Національний банк України запровадив низку заходів для стабілізації фінансової системи, зокрема надання додаткової ліквідності банкам та запровадження мораторію на виплату дивідендів для збереження капіталу.

Крім того, міжнародна підтримка у вигляді фінансової допомоги та кредитних ліній від МВФ, Світового банку та інших організацій допомогла

зміцнити резерви банків та забезпечити їхню платоспроможність. Українські банки також активно працювали над реструктуризацією боргів та підтримкою клієнтів, що зіткнулися з фінансовими труднощами через воєнне положення.

Таблиця 2.16 – Коефіцієнти ризику та дохідності кредитного портфеля банку

Показники	2021 р.	2022 р.	2023 р.	Відхилення 2022 р.	Відхилення 2023 р.
Коефіцієнт покриття власним капіталом	0,09	0,80	0,88	0,71	0,08
Коефіцієнт якості кредитного портфеля	2,48	2,55	1,91	0,07	-0,64
Коефіцієнт покриття класифікованих кредитів власним капіталом	2,61	3,15	2,15	0,54	-1
Коефіцієнт проблемних кредитів	2,48	2,50	1,88	0,02	-0,62
Коефіцієнт дохідності кредитного портфеля, %	0,51	0,61	0,69	0,1	0,08
Коефіцієнт прибутковості кредитних операцій	0,41	0,55	0,62	0,14	0,07

Коефіцієнт покриття класифікованих кредитів власним капіталом банку за останні три роки показав помітні зміни в своєму кредитному портфелі. У 2021 році лише 9 копійок власних коштів банку відшкодовували одну гривню виданих кредитів. Але вже у 2022 році бачимо підвищення надійності банку та зміцнення його фінансового становища, показник зріс до 80 копійок, а у 2023 році досягнув 88 копійок.

Водночас, коефіцієнт якості кредитного портфеля, знизився з 2,48 у 2021 році до 1,91 у 2023 році. Це позитивний сигнал, що вказує на зменшення кількості ризикових кредитів. Аналогічно, коефіцієнт проблемних кредитів також знизився з 2,48 до 1,88, що говорить про зменшення частки неповернених кредитів.

Коефіцієнт покриття класифікованих кредитів власним капіталом зріс до 3,15 у 2022 році, але потім знизився до 2,15 у 2023 році.

Коефіцієнти дохідності та прибутковості кредитних операцій демонструють стабільне зростання. Доходність кредитного портфеля зросла з

0,51% у 2021 році до 0,69% у 2023 році, а прибутковість кредитних операцій збільшилася з 0,41% до 0,62% за той же період. Бачимо, підвищення ефективності банківських операцій та здатність генерувати більші доходи.

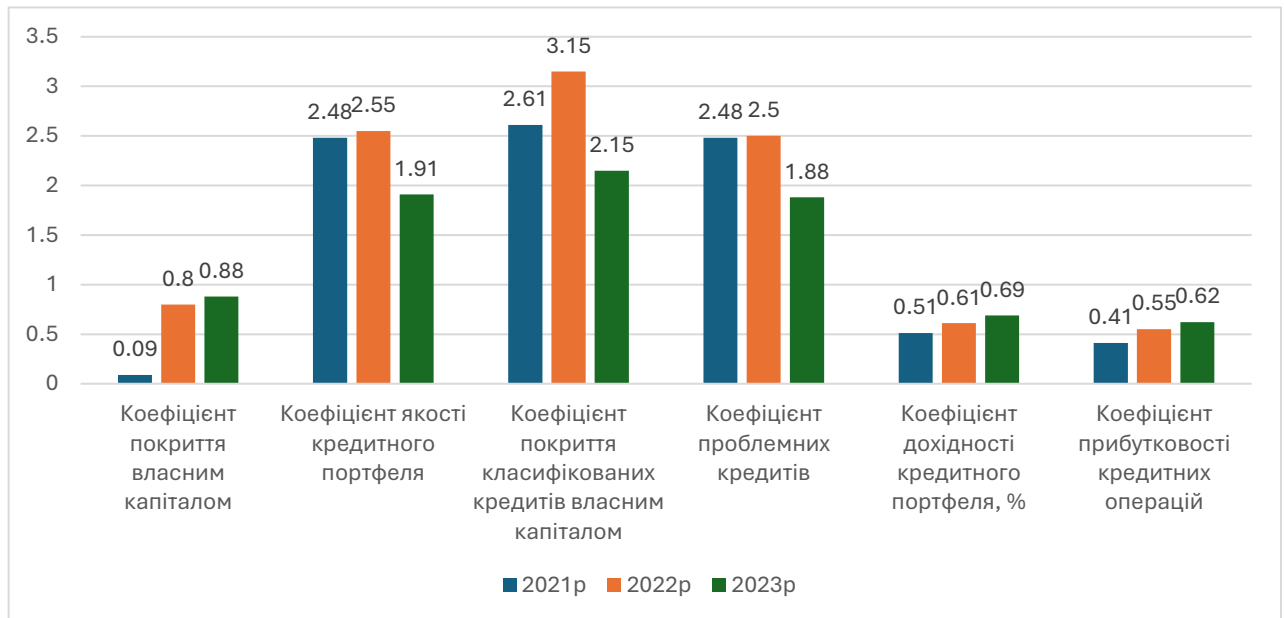

Рис. 2.3 – Зміни показників ризику та доходності АТ КБ «ПриватБанк»

Умови воєнного стану накладають особливі вимоги до кредитування ПриватБанку. Значно зростає значення оперативності і надійності фінансових послуг. Важливо пильно стежити за ризиками, зміцнювати системи контролю і забезпечення ліквідності, а також швидко реагувати на зміни в економічному середовищі. Клієнтська підтримка та збереження довіри вкладників є важливими складовими стабільності банку в умовах кризи.

Висновки до розділу 2

ПриватБанк є однією з найбільших фінансових установ України та визнаним лідером у сфері банківських послуг. У 2016 р. банк пережив значний період трансформації, зокрема, націоналізації, яка стала наслідком фінансових труднощів. Протягом цього процесу ПриватБанк був відновлений та

реструктуризований, щоб забезпечити стабільність і надійність для своїх клієнтів і партнерів.

Після проведення аналізу фінансових показників АТ КБ "ПриватБанк" за 2021–2023 рр. бачимо його стабільний розвиток та здатність адаптуватися до складних економічних умов. Зростання активів у 2022–2023 р. на 25,8% показує успішне управління банком у нестабільних умовах, зокрема під час військових подій. Частка кредитного портфеля у структурі активів у 2021 р. становила 16,9%, у 2022 р. зменшилася до 12,5%, а в 2023 р. підвищилася до 13,5%. Це відображає політичні й економічні ризики та адаптивність банку до них. Зокрема, у 2022 р. банк зменшив обсяги кредитування через підвищені ризики, але в 2023 р. показав відновлення активності через поліпшення економічних умов та підтримку державних програм.

На основі аналізу та порівняння динаміки кредитних продуктів АТ КБ «ПриватБанк» за 2021–2023 р. можна побачити стабільний розвиток кредитної активності банку. У період 2021 – 2023 рр., кредити, надані середнім позичальникам, є найбільшою частиною кредитного портфеля банку. Вони становлять значну частку від загальної суми кредитів, що їм видаються. Друге за обсягом місце належить кредитам, виданим малим позичальникам. А найменшу частку в кредитному портфелі займають кредити, надані великим позичальникам, банк більш обережний до великих кредитів, орієнтуючись на зниження ризиків та забезпечення стабільності. У 2023 р. спостерігається загальне зростання кредитної активності банку, Ріст не прострочених та не знецінених кредитів також свідчить про ефективне управління ризиками та високу якість кредитного портфеля банку.

В процесі дослідження видно, що протягом періоду 2021 – 2023 рр. кредитний портфель ПриватБанку зріс на 21%, відображаючи успішне стратегічне керівництво та високий рівень довіри клієнтів. Основна частина цього зростання припадає на кредитування малих та середніх підприємств, що становить понад 70% портфеля. У той же час, банк систематично зменшує кількість проблемних кредитів і покращує якість свого кредитного портфеля,

що підтверджується зменшення коефіцієнтів покриття класифікованих кредитів власним капіталом з 3,15 у 2022 р. до 2,15 у 2023 р. Додатково, доходність кредитного портфеля зросла з 0,51% до 0,69%, а прибутковість кредитних операцій підвищилася з 0,41% до 0,62%, що відзначається ефективністю управління ризиками та гнучкістю банку у пристосуванні до економічних турбулентностей. У воєнний період особливо важливо забезпечувати стійкість фінансових послуг і високий рівень обслуговування клієнтів, що є вирішальним для збереження довіри та стабільності банку.

РОЗДІЛ 3

ПРОГНОЗУВАННЯ НОВИХ КРЕДИТНИХ ПРОДУКТІВ ТА ЇХ ЯКОСТІ НА ПРИКЛАДІ АТ КБ «ПРИВАТБАНК»

3.1. Прогнозування кредитних продуктів за допомогою статистичних методів планування

Статистичне прогнозування є невід'ємною складовою сучасного процесу розробки кредитних продуктів. Воно дозволяє фінансовим установам оцінювати кредитоспроможність клієнтів, прогнозувати ризики неплатежів, а також оптимізувати умови кредитування для різних сегментів ринку.

Завдяки застосуванню передових методів аналізу даних, включаючи машинне навчання та великі дані, фінансові установи можуть краще розуміти поведінку позичальників і приймати більш обґрунтовані рішення. Це, в свою чергу, сприяє підвищенню надійності кредитних портфелів та зменшенню втрат від дефолтів. У даному дослідженні розглядаються ключові методи статистичного прогнозування та їх застосування у сфері кредитування, зокрема, для оцінки ризиків та побудови моделей кредитного скорингу.

У процесі прогнозування фінансових показників часто застосовують метод екстраполяції, який є ключовим інструментом у фінансовому секторі, що дозволяє прогнозувати майбутні фінансові показники на основі наявних даних. Спираючись на минулі тенденції, фінансові аналітики можуть передбачати зміни цін акцій, обсяги продажу, прибутки та витрати.

Цей метод базується на припущенні, що історичні тренди продовжуватимуться в майбутньому, що дозволяє робити точні прогнози навіть за межами доступних даних.

Екстраполяція є необхідною для багатьох завдань у фінансовому секторі. Вона допомагає банкам і інвестиційним компаніям оцінювати кредитний ризик, прогнозуючи ймовірність дефолту позичальників. Це дозволяє ефективніше управляти кредитними портфелями та мінімізувати фінансові втрати.

Інвестиційні фонди використовують екстраполяцію для передбачення ринкових трендів, що допомагає приймати обґрунтовані рішення щодо купівлі або продажу активів.

Ефективність екстраполяції залежить від якості даних і стабільності трендів. Якщо дані є точними і мають явні тенденції, прогнози будуть більш надійними. Однак, метод може бути менш точним у випадках високої мінливості або випадкових коливань у даних.

Крім того, екстраполяція на короткі терміни зазвичай точніша, оскільки довгострокові прогнози можуть бути менш надійними через можливі зміни в закономірностях.

У фінансовому секторі екстраполяція застосовується шляхом збору історичних даних, аналізу трендів і побудови математичних моделей. Вибір відповідної моделі, такої як лінійна регресія або експоненціальний ріст, дозволяє отримати точні прогнози. Після побудови моделі можна робити прогнози майбутніх значень, що допомагає фінансовим установам приймати рішення.

Переваги екстраполяції включають її простоту застосування, швидкість отримання прогнозів і мінімальні вимоги до даних, але також є свої недоліки: чутливість до змін у трендах, обмеженість у застосуванні до складних систем і залежність від якості даних. Незважаючи на це, екстраполяція залишається потужним інструментом для прогнозування та прийняття рішень у фінансовому секторі. [20].

Кожен етап – це знання та технології, які дозволяють прогнозувати майбутній кредитний ризик з точністю до дрібниць. Від ретельної обробки даних до виявлення ключових трендів і використання математичних моделей – усе це об'єднується для створення надійних кредитних продуктів, що відповідають потребам клієнтів банку.

Табл. 3.1 не лише показує, як важливо використовувати історичні дані для прогнозування, а й вчить постійному вдосконаленню та моніторингу моделей, щоб у майбутньому забезпечити їхню ефективність та успішність.

Таблиця 3.1 – Використання методу екстраполяції для прогнозування в розробці кредитних продуктів

Етап	Опис	Метод	Інструменти	Результати
Збір даних	Збір історичних даних про кредитні продукти та поведінку клієнтів	Опросники, автоматизовані системи збору даних	CRM-системи, БД клієнтів	Повна база даних
Попередня обробка даних	Очищення даних, заповнення пропущених значень, усунення аномалій	Обробка даних, нормалізація	Python, R, Excel, SQL	Підготовлені та очищені дані
Аналіз трендів	Виявлення та аналіз історичних трендів у даних	Трендовий аналіз, візуалізація даних	Tableau, Power BI, Matplotlib, Seaborn	Ідентифіковані тренди та патерни
Екстраполяції трендів	Використання екстраполяції для прогнозування для майбутніх значень на основі історичних даних	Лінійні екстраполяція, поліноміальна екстраполяція	Python, R, Excel	Прогнозовані майбутні значення
Побудова моделей прогнозування	Побудова моделей для прогнозування кредитного ризику на основі екстрапольованих даних	Регресія, часові ряди	Scikit-learn, Tensor-Flow, Keras	Трендовані моделі прогнозування
Оцінка точності прогнозів	Оцінка точності прогнозів за допомогою метрик якості	Метрики оцінки (MAE, RMSE, MAPE)	Scikit-learn, Python	Оцінені прогнози, вибір найкращої моделі
Впровадження моделі	Впровадження прогнозної моделі у систему для реального використання	API, інтеграція	Flask, Docker, обласні сервіси	Модель у робочому середовищі
Моніторинг та оптимізація	Постійний моніторинг продуктивності моделі та її вдосконалення	Моніторинг, А/В тестування	Prometheus, Grafana, Jupyter	Підвищення точності та надійності моделі

АТ КБ «ПриватБанк» – один з найбільших банків України, який надає широкий спектр фінансових послуг, включаючи кредитування. Ефективне планування кредитних продуктів та їх якості є ключовим фактором успіху банку.

Для прогнозування будуть використовуватися дані з табл. 2.9, які відображають динаміку кредитних продуктів та їх якості за 2021 – 2023 роки. Цей період є особливо цікавим, адже саме тоді банк розпочав роботу в умовах воєнного стану. Використовуючи ці дані, створимо графіки зміни кредитних продуктів з різними лініями тренду для 2024 року.

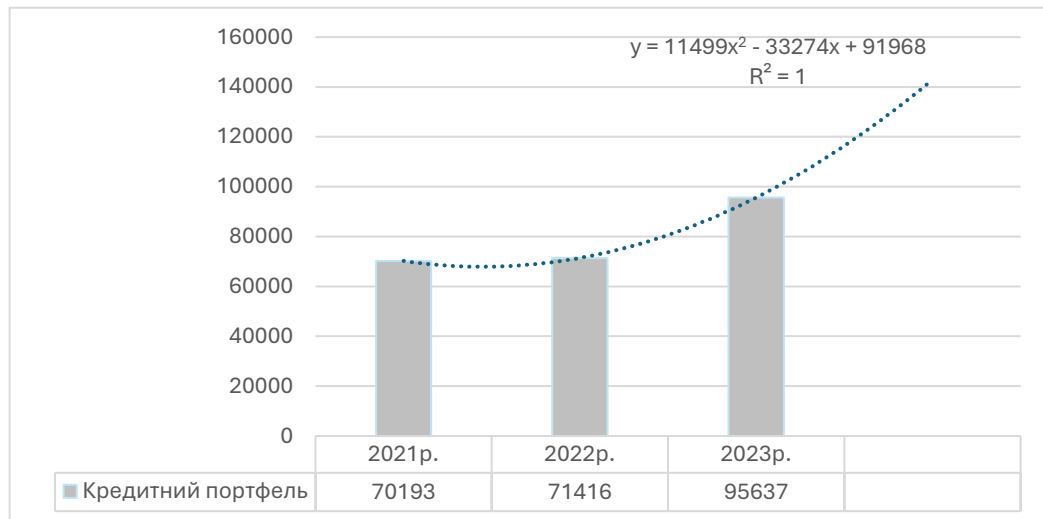

Рис. 3.1 – Прогнозування обсягів кредитних операцій АТ КБ «ПриватБанк» на основі поліноміального тренду

Побудуємо графік динаміки обсягів кредитних продуктів на основі логарифмічного тренду.

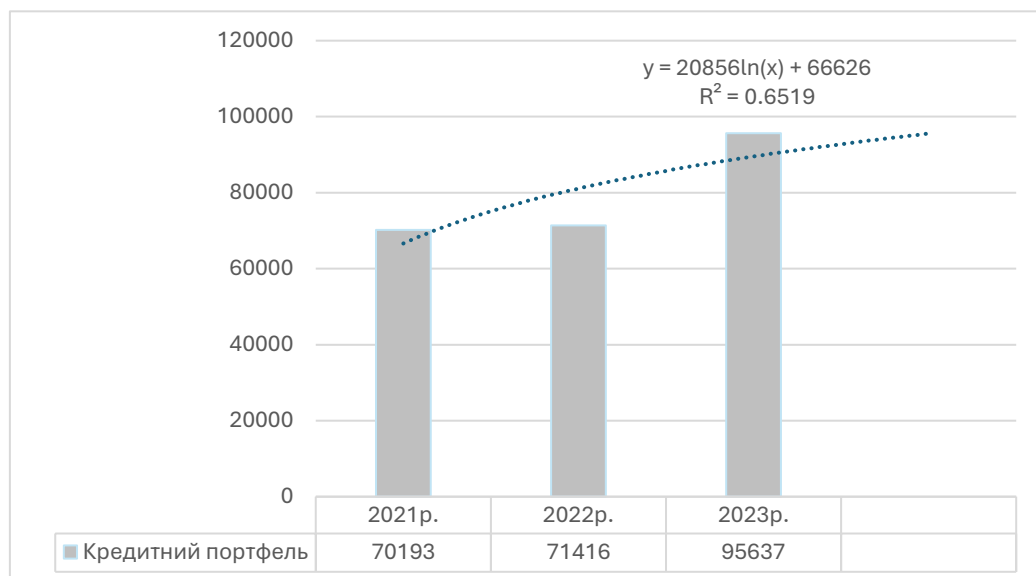

Рис. 3.2 – Прогнозування обсягів кредитних операцій АТ КБ «ПриватБанк» на основі логарифмічного тренду

Побудуємо графік динаміки обсягів кредитних продуктів на основі степеневого тренду.

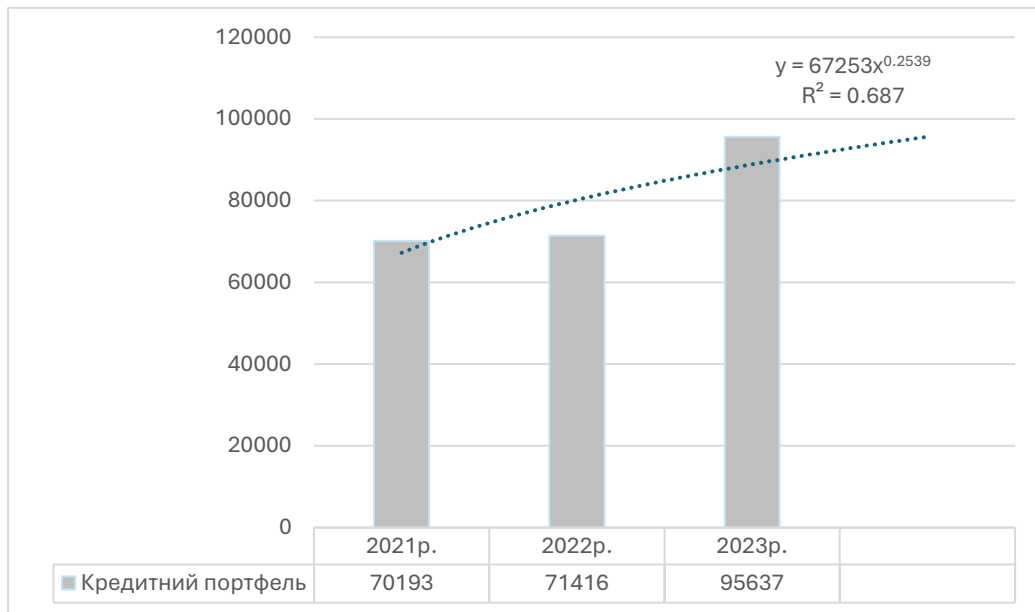

Рис. 3.3 – Прогнозування обсягів кредитних операцій АТ КБ «ПриватБанк» на основі степеневого тренду

Аналізуючи дані, було виявлено, що коефіцієнт детермінації, який вказує на точність моделі екстраполяції, досягає значення одиниці при побудові поліноміального тренду. Модель майже ідеально підлаштовується до даних і може надавати надійні прогнози для майбутніх значень кредитних продуктів. Отримані дані занесемо до табл. 3.2.

Таблиця 3.2 – Прогнозові показники кредитних продуктів за різними варіантами прогнозу за 2021 – 2022 рр.

Показник	2021р	2022р	2023р	Прогноз за поліноміальною лінією тренду	Прогноз логарифмічною лінією тренду	Прогноз степеневую лінією тренду
Кредитний портфель	70193	71416	95637	142856	95538,6	95625,7

Робимо висновок, що згідно з проведеним прогнозом, у 2024 році кредитний портфель ПриватБанку може впасти під впливом негативних тенденцій, таких як погіршення макроекономічної ситуації або зміни в

кредитній політиці. Прогнозуються два сценарії: за найгірший, існує ймовірність, що портфель зменшиться на 98,4 млн. грн. зі опорою на логарифмічну лінію тренду. Однак за позитивним прогнозом, з високою ймовірністю, поліноміальна лінія тренду вказує на зростання кредитного портфеля до 142856 млн. грн., що становить приріст на 47219 млн. грн. Ці прогнози є важливими для формування фінансових планів банку на майбутній період.

3.2. Прогнозування якості кредитних продуктів за допомогою методів статистичного планування

Показники, якими буде здійснено прогнозування, наведені у табл. 3.3. При цьому прогнозуванні будемо використовувати показники за останні три роки, коли банк опинився в умовах нестабільності, спричиненої воєнним станом у країні. Незважаючи на складну економічну ситуацію, аналіз минулих даних дозволить більш точно оцінити можливі сценарії розвитку подій та сформулювати стратегічні рішення для подальшої стабілізації та зростання кредитного портфеля. Враховуючи зміни в економічному середовищі та фінансових ринках, прогнозування базується на аналізі ключових показників, таких як коефіцієнти покриття власним капіталом, коефіцієнти якості кредитного портфеля та коефіцієнти дохідності кредитного портфелю.

Таблиця 3.3 – Показники оцінки якості кредитних продуктів АТ КБ «ПриватБанк» 2021-2023 рр.

Показник	2021	2022	2023
Коефіцієнт покриття кредитного портфелю власним капіталом	0,9	0,80	0,88
Коефіцієнт якості кредитного портфелю	2,48	2,55	1,91
Коефіцієнт дохідності кредитного портфелю	0,51	0,61	0,69

Дані щодо отриманих рівнянь за різними варіантами прогнозу наведено у табл. 3.4. Вона є ключовою для розуміння динаміки та точності прогнозування в залежності від обраних моделей та параметрів.

Таблиця 3.4 – Рівняння оцінки якості кредитних продуктів АТ КБ «ПриватБанк» за різними варіантами прогнозу

Показники	Прогноз за поліноміальною лінією тренду	Прогноз за логарифмічною лінією тренду	Прогноз за лінійною лінією тренду
Коефіцієнт покриття кредитного портфелю власним капіталом	$y = 0,09x^2 - 0,37x + 1,18$ $R^2 = 1$	$y = -0,032\ln(x) + 0,879$ $R^2 = 0,1113$	$y = -0,01 + 0,88$ $R^2 = 0,0357$
Коефіцієнт якості кредитного портфелю	$y = -0,355x^2 + 1,135x + 1,7$ $R^2 = 1$	$y = -0,452\ln(x) + 2,5833$ $R^2 = 0,5119$	$y = -0,285x + 2,8833$ $R^2 = 0,6591$
Коефіцієнт дохідності кредитного портфелю	$y = -0,01x^2 + 0,13x + 0,39$ $R^2 = 1$	$Y = 0,1617\ln(x) + 0,5067$ $R^2 = 0,9926$	$y = 0,09x + 0,4233$ $R^2 = 0,9959$

Після проведеного аналізу рівнянь прогнозування встановлено, що найвищу точність прогнозів забезпечує використання поліноміального тренду. Виходячи з цього, на рис. 3.4-3.6 представлено прогнозні значення показників із застосуванням саме поліноміального тренду такого рівня.

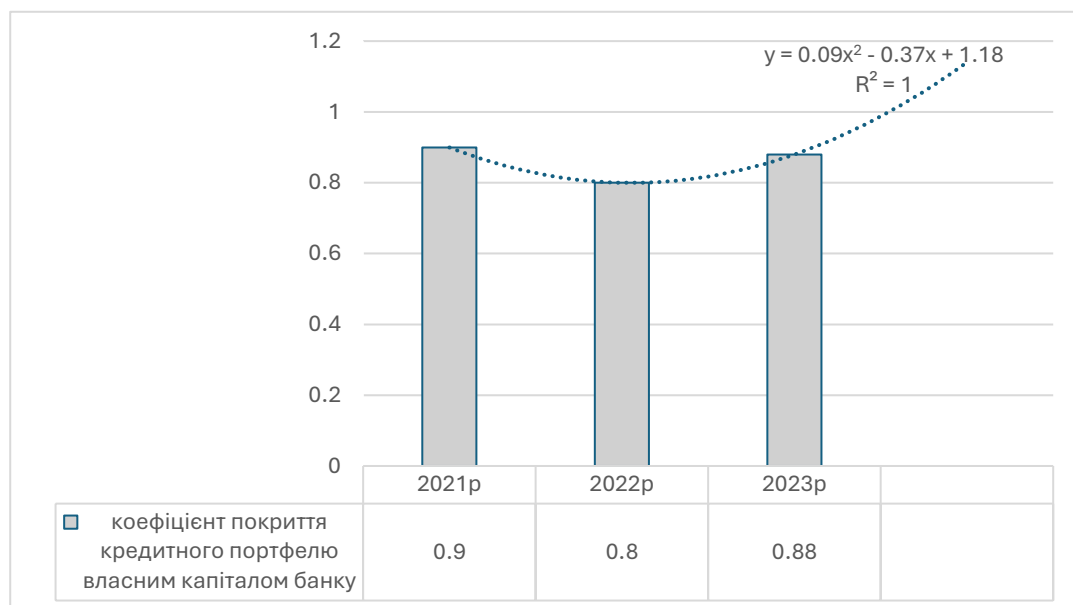

Рис.3.4 – Прогноз коефіцієнта покриття кредитного портфелю власним капіталом банку АТ КБ «ПриватБанк» за поліноміальною лінією тренду

На основі прогнозу можна зробити висновок, що коефіцієнт зростає протягом 2021-2023 років. Також бачимо тенденцію зростання на наступний період.

На рис. 3.5 зображений прогноз коефіцієнту якості кредитного портфеля банку за поліноміальною лінією тренду, що демонструє потенційне зниження у наступному періоді.

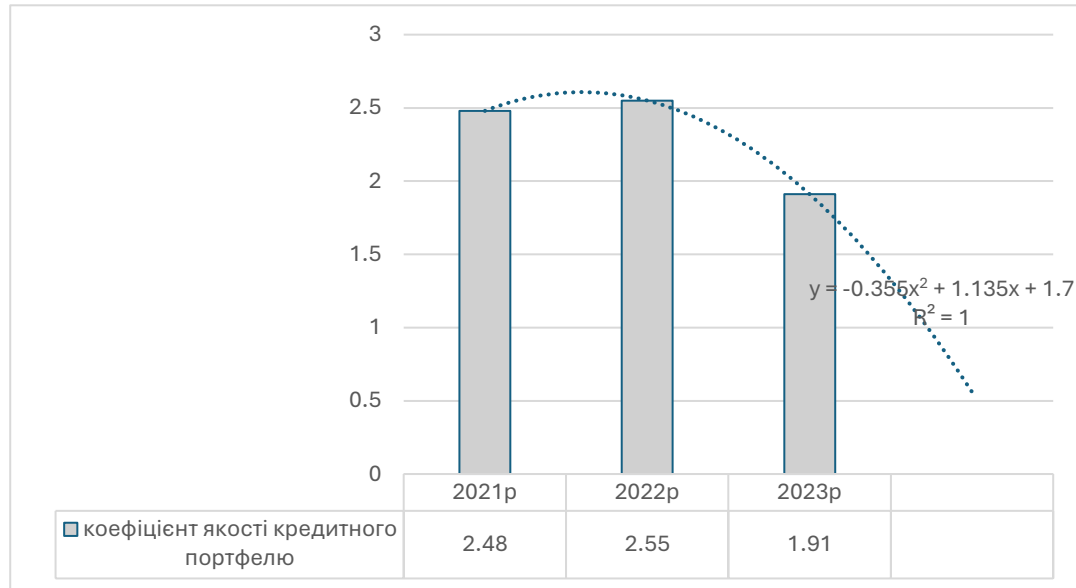

Рис. 3.5 – Прогноз коефіцієнта якості кредитного портфелю банку АТ КБ «ПриватБанк» за поліноміальною лінією тренду

Згідно з наданим графіком, кредитний портфель АТ КБ «ПриватБанк» протягом 2021-2023 років демонстрував стійке зростання. У 2021-2022 роках це зростання було обумовлено кількома факторами. Зокрема, підвищенням попиту на кредити серед фізичних та юридичних осіб, розширенням асортименту банківських продуктів, а також зниженням процентних ставок за кредитами. Однак у 2023 році обсяг кредитного портфеля зменшився, що може бути наслідком погіршення макроекономічної ситуації в Україні, зростання кредитних ризиків та зміни кредитної політики банку. Існує ймовірність, що якість кредитного портфеля банку буде знижуватися й у наступному періоді.

На рис. 3.6 зображений прогноз коефіцієнту дохідності кредитного портфелю банку за поліноміальною лінією тренду, що демонструє потенційне зростання у наступному періоді

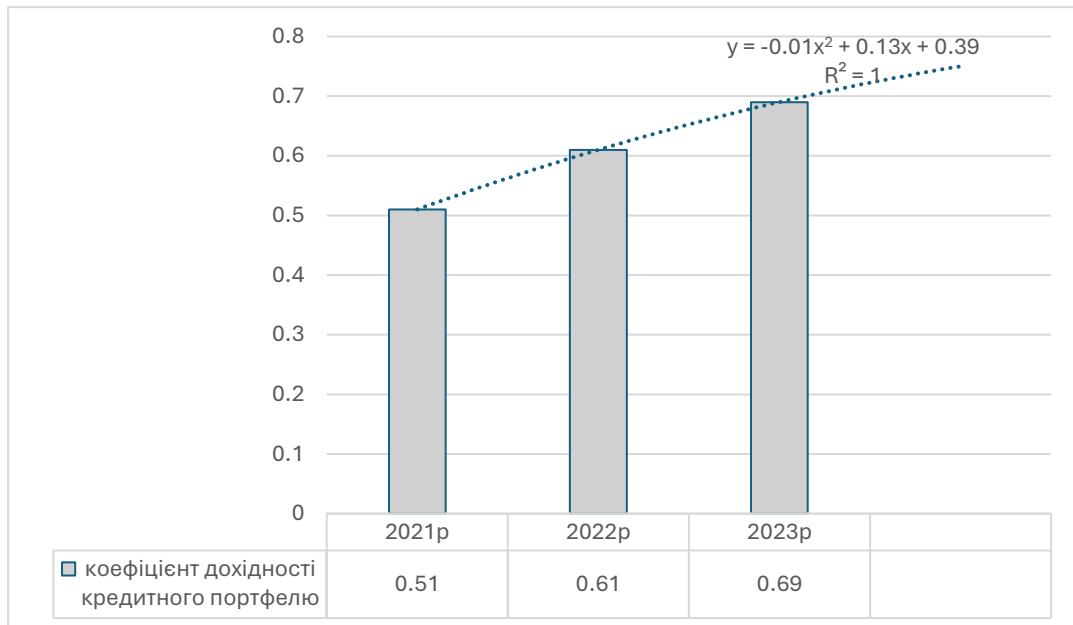

Рис. 3.6 – Прогноз коефіцієнта дохідності кредитного портфелю банку АТ КБ «ПриватБанк» за поліноміальною лінією тренду

Прогнозується, що тенденція збережеться і коефіцієнт дохідності продовжить зростати.

Таблиця 3.5 – Прогнозові показники якості кредитних продуктів АТ КБ «ПриватБанк» за різними варіантами прогнозу

Показники	2021 рік	2022 рік	2023 рік	Прогноз за поліноміальною лінією тренду	Прогноз за лінійною лінією тренду	Прогноз за логарифмічною лінією тренду
коефіцієнт покриття кредитного портфелю власним капіталом	0,9	0,80	0,88	1,14	0,84	0,83
коефіцієнт якості кредитного портфелю	2,48	2,55	1,91	0,56	1,74	1,95
коефіцієнт дохідності кредитного портфелю	0,51	0,61	0,69	0,75	0,78	0,73

3.3. Заходи щодо підвищення якості кредитних продуктів комерційного банку в умовах воєнного стану

Загальне спадання ділової активності та зменшення попиту на кредити та банківські послуги продовжить негативно впливати на прибутковість банків. Прогнозується зростання збитків від кредитного ризику у зв'язку з поширенням економічної кризи та її поступовим впливом на діяльність позичальників. Тому лише з часом можна буде оцінити вплив воєнних дій на капітал банків.

Внаслідок всього багато українців втратили роботу і зіткнулися з серйозними фінансовими труднощами. У зв'язку з цим Національний банк України рекомендував банкам та іншим фінансовим установам активніше пропонувати своїм клієнтам реструктуризацію боргів або кредитні канікули.

"Зрозуміло, що в цей складний час багато людей не можуть обслуговувати свої кредитні зобов'язання", - йдеться у відкритому листі НБУ, адресованому банкам, небанківським фінансовим установам та колекторським компаніям. "Тому ми закликаємо банки йти назустріч своїм клієнтам і пропонувати їм посилену реструктуризацію боргів або кредитні канікули".

Реструктуризація боргів може передбачати збільшення строку погашення кредиту, зменшення щомісячних платежів або відстрочку виплат. Кредитні канікули - це тимчасова зупинка нарахування відсотків та платежів за кредитом.

"Такі кроки з боку фінансових установ дозволять українцям, які постраждали від війни, покращити своє фінансове становище і повернутися до виконання своїх зобов'язань у майбутньому", - наголошують в НБУ.

Водночас Національний банк нагадує банкам, іншим установам та колекторським компаніям про необхідність дотримуватися правил обслуговування споживчих кредитів. Зокрема, протягом дії воєнного стану та протягом 30 днів після його завершення позичальники не несуть відповідальності перед кредитором за прострочення виконання зобов'язань.

Крім того, забороняється збільшувати процентну ставку за кредитом у разі невиконання зобов'язань.

НБУ закликає банки діяти в рамках чинного законодавства та з розумінням ставитися до своїх клієнтів, які опинилися у складних життєвих обставинах.

По-перше, протягом часу, коли діє воєнний стан та протягом 30 днів після його припинення, клієнт згідно з угодою про споживчий кредит не понесе відповідальності перед кредитором у разі несвоєчасного виконання зобов'язань за кредитом.

По-друге, у разі такого прострочення клієнт звільняється, включаючи обов'язок сплатити кредитором пеню та інші виплати, які передбачені угодою про споживчий кредит у разі прострочення.

По-третє, будуть списані пеня та інші платежі, які передбачені угодою про споживчий кредит, нараховані з 24 лютого 2022 року за прострочення у виконанні такої угоди.

По-четверте, кредитор заборонений підвищувати відсоткову ставку за кредитом у разі порушення умов угоди про споживчий кредит, за винятком випадків, коли змінна відсоткова ставка визначена угодою про кредит або угодою про споживчий кредит.

По-п'яте, під час кредитних канікул не передбачається відмова від сплати відсотків за кредитними коштами. Така практика є законною з боку кредитора.

По-шосте, слід дотримуватися законодавчих вимог стосовно взаємодії з клієнтами та іншими особами при вирішенні непогашеної заборгованості (вимоги щодо етичної поведінки). <https://forinsurer.com/news/22/04/18/41135>

Воєнні дії завдала жахливих ударів по українській економіці. За даними Міністерства економіки, станом на 26 квітня 2023 року вже знищено 173 заводи та підприємства, а збитки сягають майже 10 мільярдів доларів, 43% великих компаній втратили нерухомість або інші активи. Це робить неможливим для багатьох підприємств виплату кредитів.

За оцінками Центру економічної стратегії, банки вже втратили від 50% до 70% своїх грошових потоків від кредитів. Потенційні збитки становлять щонайменше 500 мільярдів гривень, що вдвічі перевищує загальний капітал всієї банківської системи. Рівень проблемних кредитів, ймовірно, перевищить 50%.

Після припинення воєнного положення проблема кредитів для постраждалих підприємств потребуватиме системного вирішення. Власниці пошкоджених заводів та згорілих квартир не зможуть розрахуватися з кредитами, а банки не будуть добровільно списувати мільярдні борги.

Тимчасовим виходом з глухого кута можуть стати кредитні канікули. Ці програми передбачатимуть різні варіанти: погашення боргу, зменшення щомісячних платежів, продовження кредитів. Ті, хто має можливість сплачувати відсотки та "тіло" кредиту, продовжуватимуть виплати. Ті, хто не має такої можливості, отримають кредитні канікули. Ці кредити можна буде реструктуризувати в майбутньому.

Важливо зазначити, що кредитори не пропонують прощення боргів, адже самі зазнають збитків через війну. Остаточних даних щодо кредитних збитків банків поки немає. Страхувальники прогнозують, що банкам може знадобитися вливання капіталу. Для державних банків це буде коштувати платникам податків, для приватних - їхнім акціонерам, які також постраждали від війни.

Для вирішення широкого кола проблем, пов'язаних з обслуговуванням кредитів, потрібно прийняття закону, який регулюватиме реструктуризацію іпотечних кредитів та стандартизуватиме підходи усіх банків. Один із варіантів - це використання вже існуючого закону про фінансову реструктуризацію, який перед війною у 2021 році дозволив державним банкам зменшити непрацездатні кредити на 56,2 мільярда гривень, або з 57% до 47% від загального портфеля.

ПриватБанк, як і інші українські банки, стикається з суттєвим зростанням простроченої заборгованості. Банк швидко реагує на збільшення простроченої заборгованості збільшенням частки резервів під можливі збитки за кредитами, що не призводить до зростання збитків.

У таблиці 3.8 представлено заходи, спрямовані на поліпшення якості кредитного портфеля в комерційному банку. Впровадження цих заходів у діяльність АТ КБ «ПриватБанк» в комплексі не призведе до раптового погіршення якості кредитного портфеля під час воєнного стану.

Таблиця 3.6 – Збереження якості кредитного портфелю банку

Захід	Опис
Удосконалення кредитної політики	Розробка чітких критеріїв оцінки кредитоспроможності позичальників, встановлення жорстких вимог до застави та поручителів, диверсифікація кредитного портфеля за галузями, розмірами позичальників тощо.
Підвищення якості оцінки кредитних ризиків	Використання сучасних методів оцінки кредитних ризиків, таких як скорингові моделі, аналіз фінансового стану позичальника, стрес-тестування тощо.
Ефективний моніторинг кредитів	Постійний контроль за виконанням позичальниками своїх зобов'язань, виявлення проблемних кредитів на ранній стадії, вжиття заходів щодо їх стягнення.
Підвищення кваліфікації кредитних працівників	Забезпечення регулярного навчання та підвищення кваліфікації кредитних працівників з питань оцінки кредитних ризиків, роботи з проблемними кредитами тощо.
Використання сучасних інформаційних технологій	Впровадження автоматизованих систем управління кредитним ризиком, що дозволяють ефективніше оцінювати кредитні ризики, моніторити кредити та управляти проблемною заборгованістю.
Створення резервів на можливі збитки за кредитами	Відкладення частини прибутків банку на випадок, якщо позичальники не зможуть погасити свої кредити.

Отже, набір заходів включає в себе основні компоненти: впровадження системи управління кредитним ризиком та вдосконалення існуючих методів зменшення кредитного ризику. Зменшення кількості прострочених позик дозволить комерційному банку знизити процентні ставки за кредитами, що стане чіткою перевагою у порівнянні з іншими банками.

Організація керування кредитним ризиком під час воєнного стану передбачає кілька етапів (табл.3.7).

Під час активного відстеження можна виявити ознаки ризику, що сигналізують про зниження надійності кредитора такі як: несвоєчасна оплата основного боргу та відсотків за умовами кредитної угоди; погіршення фінансового стану позичальника, яке виявляється в несвоєчасному поданні

фінансової звітності, зниженні фінансового результату; погіршення стану забезпечення; виникнення проблем з оподаткуванням; зниження зовнішнього рейтингу позичальника.

Таблиця 3.7– Керівництво кредитними ризиками комерційного банку під час перебігу воєнного стану

Заходи	Опис	Очікувані результати
Вдосконалення системи оцінки кредитоспроможності позичальників	Розширення переліку факторів, що враховуються при оцінці кредитоспроможності, з урахуванням впливу воєнного стану на діяльність позичальника. Використання методів стресового тестування для оцінки стійкості позичальника до погіршення економічної ситуації.	Зниження рівня дефолтів, підвищення якості кредитного портфеля.
Активізація роботи з проблемними кредитами	Реструктуризація проблемних кредитів на більш вигідних для банку умовах. Реалізація заставленого майна проблемних позичальників. Списання безнадійної заборгованості.	Зниження рівня простроченої заборгованості, покращення якості кредитного портфеля.
Розширення співпраці з державними органами та міжнародними фінансовими організаціями	Участь у програмах державної підтримки кредитування. Отримання гарантій та компенсацій від міжнародних фінансових організацій.	Зниження кредитних ризиків, доступ до додаткових джерел фінансування.
Активізація роботи з проблемними кредитами	Реструктуризація проблемних кредитів на більш вигідних для банку умовах. Реалізація заставленого майна проблемних позичальників. Списання безнадійної заборгованості.	Зниження рівня простроченої заборгованості, покращення якості кредитного портфеля.
Співпраці з державними органами та міжнародними фінансовими організаціями	Участь у програмах державної підтримки кредитування. Отримання компенсацій від міжнародних фінансових організацій.	Зниження кредитних ризиків, додаткові джерел фінансування.

Автоматичне списання основного кредиту від клієнтів банків проводиться згідно з попередньо узгодженим графіком платежів на визначений день. У разі невиконання списання вчасно за якихось обставин, клієнт повинен бути повідомлений про це. Під час процесу реструктуризації важливо виявити причини заборгованості за кредитними зобов'язаннями та, якщо можливо,

запропонувати клієнту шляхи їх вирішення. У більшості випадків вимоги можна врегулювати.

Наприклад, розроблення нового проекту кредитної угоди дасть змогу адаптувати умови кредиту до актуальних фінансових можливостей клієнта, зменшити розмір щомісячних платежів або продовжити термін кредитування. Затвердження нового проекту кредитної угоди створює юридичну основу для подальших дій і забезпечує прозорість умов для обох сторін. Укладення нової угоди про кредит дозволяє формалізувати змінені умови, зокрема новий графік погашення, розмір процентної ставки або умови додаткового забезпечення. Підписання угоди про реструктуризацію кредиту офіційно закріплює домовленості між банком і клієнтом, створюючи правові зобов'язання дотримуватися нових умов. Після цього необхідно забезпечити моніторинг виконання нових умов кредитної угоди, щоб своєчасно виявляти можливі порушення та оперативно реагувати на них, забезпечуючи стабільність кредитного портфеля і мінімізуючи ризики для банку.

В умовах воєнного стану для АТ КБ "ПриватБанк" стає критично важливим переглянути підходи до кредитування та запровадити жорсткіші обмеження на видачу позик. Замість видачі великих позик на тривалі терміни, банк має зосередитися на наданні менших сум на короткий період. Це дозволить мінімізувати ризики, адже невеликі кредити легше обслуговувати та швидше повертати, навіть в умовах економічної нестабільності. Короткострокові позики, як правило, менш схильні до дефолту, адже протягом короткого періоду ймовірність виникнення проблем у позичальника значно нижча.

Завдяки більшому контролю за обсягами та термінами кредитування, банк зможе мінімізувати ризики несплати позик та зберегти високу якість кредитного портфеля. Обмеження кредитних ризиків позитивно вплине на загальну стійкість банку та його здатність протистояти викликам воєнного часу. Зниження ймовірності дефолтів по кредитах гарантує збереження коштів вкладників та захищає їхні інтереси.

Своєчасне реагування та вжиття рішучих заходів щодо обмеження кредитування є ключовими для стабільної роботи АТ КБ "ПриватБанк" в умовах воєнного стану. Це дозволить банку зберегти стійкість, захистити інтереси вкладників та закласти фундамент для подальшого розвитку після закінчення війни.

Висновки до розділу 3

Ефективне управління кредитним портфелем передбачає детальний аналіз його структури. Це включає в себе розуміння того, як різні типи кредитів представлені в портфелі. Дієвість та прибутковість кредитного портфеля напряду залежать від його структури, оскільки вона впливає на ризики та потенційні доходи банку.

Прогнозування коефіцієнта покриття кредитного портфеля власним капіталом за поліноміальною лінією тренду показало зростання цього показника протягом 2021-2023 років із тенденцією до подальшого зростання. За останні три роки стійке зростання кредитного портфеля було зумовлене підвищенням попиту на кредити, розширенням асортименту банківських продуктів та зниженням процентних ставок. Проте у 2023 році обсяг кредитного портфеля зменшився через погіршення макроекономічної ситуації, зростання кредитних ризиків та зміну кредитної політики банку. Прогноз коефіцієнта дохідності банку вказує на стабільне зростання, обумовлене покращенням макроекономічної ситуації та ефективною маркетинговою діяльністю, що, ймовірно, продовжиться у наступному періоді.

Впровадження заходів підвищення якості оцінки кредитних продуктів дозволить мінімізувати ризики, пов'язані з невиконанням зобов'язань позичальниками, забезпечити стабільність кредитного портфеля та зберегти високу якість обслуговування клієнтів, що особливо важливо в умовах економічної нестабільності під час воєнного стану.

ВИСНОВКИ

Це дослідження узагальнює теоретичні основи управління кредитними продуктами комерційного банку, аналізує різноманітні підходи українських фахівців до визначення сутності та значення банківських кредитних продуктів, включаючи споживчі кредити, кредити для малого та середнього бізнесу. Увага приділяється також підходам до ефективного управління кредитними продуктами та їхньої класифікації за основними показниками.

Кредитні продукти банку представляють собою організований набір активів, що включає не просто сукупність позик, а структуровану систему, яка оцінюється, сегментується та класифікується для ефективного управління. Всі аспекти його функціонування заздалегідь прописані в кредитній політиці банку, яка визначає стратегії та тактики залучення фінансових ресурсів та надання кредитів клієнтам.

З початком повномасштабного вторгнення 24 лютого 2022 року в Україні виявлено суттєві обмеження валютних операцій, що призвело до зниження кредитного потенціалу банків, скорочення обсягів кредитування як підприємств, так і населення, а також ускладнення доступу до міжнародних валютних ресурсів.

Проаналізувавши кредитні продукти АТ КБ "ПриватБанк" за 2021–2023 рр., бачимо стабільний розвиток і здатність банку адаптуватися до складних економічних умов. У зазначених роках активи зросли на 25,8%, що свідчить про успішне управління в умовах нестабільності, включаючи період військових подій. Частка кредитного портфеля у структурі активів зменшилася з 16,9% у 2021 р. до 12,5% у 2022 р., але підвищилася до 13,5% у 2023 р. Ці зміни відображають вплив політичних та економічних ризиків і гнучкість банку у їх управлінні. У 2022 р. банк зменшив обсяги кредитування через збільшені ризики, але в 2023 р. показав відновлення активності завдяки поліпшенню економічної ситуації та державній підтримці.

У період 2021-2023 рр., видно стабільний розвиток кредитної активності у банку. Протягом цього періоду кредити, надані середнім позичальникам, складають найбільшу частину кредитного портфеля, забезпечуючи значну частку від загальної суми виданих кредитів. Друге місце за обсягом належить кредитам, виданим малим позичальникам, в той час як кредити, надані великим позичальникам, займають найменшу частку в портфелі. Банк проявляє обережність у видачі великих кредитів, спрямовуючи свої зусилля на зниження ризиків і забезпечення фінансової стабільності. У 2023 р. спостерігається загальний ріст кредитної активності банку, що свідчить про ефективне управління ризиками та високу якість кредитного портфеля. У період з 2021 – 2023 рр. категорія «Кредити, що управляються як окремий портфель» була домінуючою серед індивідуально знецінених кредитів. У 2023 р. її частка досягла 94,2%, що на 0,6% більше порівняно з 2021 роком. Зростання частки індивідуально знецінених кредитів може вказувати на збільшення кількості проблемних позик, що потребують особливого управління. Це, в свою чергу, може впливати на фінансову стабільність банків та вимагати додаткових резервів для покриття потенційних збитків.

Запровадження заходів для покращення оцінки кредитних продуктів допоможе зменшити ризики невиконання зобов'язань позичальниками, забезпечити стабільність кредитного портфеля та підтримувати високий рівень обслуговування клієнтів, що є особливо важливим в умовах економічної нестабільності під час воєнного стану.

Постійний контроль за виконанням позичальниками своїх зобов'язань, виявлення проблемних кредитів на ранній стадії та вжиття заходів щодо їх стягнення дає змогу знизити кредитні ризики і забезпечити фінансову стабільність банку.

Впровадження автоматизованих систем управління кредитним ризиком, які дозволяють ефективніше оцінювати кредитні ризики, моніторити кредити та управляти проблемною заборгованістю, допоможуть знизити ризики та підвищити фінансову стабільність банку.

Розширення переліку факторів при оцінці кредитоспроможності, з урахуванням впливу воєнного стану на діяльність позичальника, а також використання методів стресового тестування для оцінки їх стійкості до погіршення економічної ситуації, дозволять значно знизити рівень дефолтів. Це сприятиме підвищенню якості кредитного портфеля і створенню більш надійної та стабільної фінансової системи.

Відкладення частини прибутків банку на випадок, якщо позичальники не зможуть погасити свої кредити, дає змогу забезпечити фінансову стійкість установи, створити резерв для покриття потенційних збитків та зберегти довіру клієнтів навіть у складних економічних умовах.

Здійснення заходів для покращення якості кредитного портфеля допоможе зменшити обсяг проблемної заборгованості, що в свою чергу покращить низку ключових показників. Отже, такі заходи щодо вдосконалення кредитного портфеля комерційного банку АТ КБ «Приватбанк» є доцільними і можуть бути ефективно інтегровані у його діяльність.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бугель Ю. Напрями удосконалення сучасних методів управління банківським кредитним портфелем / Ю. Бугель // Галицький економічний вісник. – 2020. № 2 (27). 157 с.
2. Діяльність банків у забезпечення сталого розвитку фінансового ринку України: монографія / Заред. В. В. Коваленко. – Одеса: Атлант, 2016. – 358 с.
3. Дяченко О.В. Управління кредитним портфелем банку/ Дяченко О.В. // Академічне видання. – 2019. – 145 с.
4. Крикун О. Ю. Управління кредитним портфелем комерційного банку / О. Ю. Крикун // Управління розвитком. – 2017. - № 5 (81) – 54-56 с.
5. Корнєєв В.В. Фінансовий аналіз: методи та прийоми / В.В. Корнєєв // Навчальний посібник. – 2020. – 178 с.
6. Ковальчук І.М. Вдосконалення методів планування ключових показників кредитної діяльності банків / Ковальчук І.М. // Вісник Національного банку України. 2020. – 123 с.
7. Мартиненко О. П. Прогнозування резервів на кредитні збитки / О.П. Мартиненко., Петрова І. // Наукова стаття. – 2020. – 87 с.
8. Мельник О.О. Прогнозування балансу банків на основі машинного навчання /О.О. Мельник., С.М. Фурса // Наукова стаття. – 2020. – 65 с.
9. Офіційний сайт АТ КБ «ПриватБанк» [Електронний ресурс]: Режим доступу: <https://privatbank.ua>
10. Пухальська Н.А. Сучасні методи оцінки кредитоспроможності позичальника банківських установ / Н.А. Пухальська., А.В. Суханова., Черний Б.С. // Наукова стаття. – 2019. – 3 с.
11. Річний звіт АТ КБ «ПриватБанк» за 2021 рік [Електронний ресурс]: Режим доступу: <https://privatbank.ua/about/finansovaja-otchetnost>
12. Річний звіт АТ КБ «ПриватБанк» за 2022 рік [Електронний ресурс]: Режим доступу: <https://privatbank.ua/about/finansovaja-otchetnost>

13. Річний звіт АТ КБ «ПриватБанк» за 2023 рік [Електронний ресурс]: Режим доступу: <https://privatbank.ua/about/finansovaja-otchetnost>
14. Положення «Про кредитну політику АТ КБ «Приватбанк» [Електронний ресурс]: Режим доступу : <http://privatbank.ua/>
15. Ситник В.Ф. Дерева рішень в системах Data Mining / В.Ф. Ситник // Наукова стаття. – 2019. – 32 с.
16. Сидоренко К.В. Оцінка кредитоспроможності позичальників на основі машинного навчання // К.В. Сидоренко., О.С. Петренко., А.М. Іванов // Наукова стаття. – 2019. – 34 с.
17. Савченко О.Г. Вплив стрес-тестування на стійкість банківської системи/ О.Г., Савченко., О.В. Кравченко., І.М.. Мельник // Фінансово-кредитні відносини та ринок цінних паперів». – 2018. – 21 с.
18. Сирветник В.В. Таксономічний аналіз ефективності формування та використання активів підприємства / В.В. Сирветник., Дуляба Н.І. // Збірник наукових праць. 2019. – 89 с.
19. Економічні науки оцінки прибутковості банківської системи: Наукові збірники ЛНУ імені Івана Франка. – 2018. – 71 с.
20. Синій О.В Застосування методів екстраполяції для прогнозування цін та акцій / О.В. Синій., Чорна А.В // Наукова стаття. – 2018. – 5 с.
21. Ступницька Т. М. Аналіз факторів, що впливають на зміну рентабельності основного капіталу, за методом корпорації «Дюпон» [Електронний ресурс] / Т. М. Ступницька, О .С. Гула // Економіка харчової промисловості. - 2013. - № 3. - С. 21-23.
22. Савченко Н.О. Оцінка впливу факторів макросередовища на ефективність діяльності комерційних банків України / Н.О. Савченко., Івченко С.Н. // Наукова стаття. – 2019. 23 с.
23. Савченко О.О. Банківський менеджмент: теорія та практика: Навчальний посібник / Р.В. Бровка, О.В. Матвієнко, О.О.Савченко та ін.; // за ред. Р.В. Бровка. – Київ: Центр навчальної літератури, 2019. – 608 с.

24. Симоненко В.Р. Аналіз методів управління кредитним ризиком банків / В.Р. Симоненко., О.Н. Ляшенко // Вісник Національного університету "Київська політехніка". – 2019.

25. С.Г. Арбузов Проблеми активізації банківського кредитування реального сектору економіки в умовах воєнного стану / С.Г. Арбузов., Ю.В. Колобов., В.І. Міщенко., С.В. Науменкова // Банківська енциклопедія. – Київ: Центр наукових досліджень Національного банку України «Знання». – 2011. – С. 56-61.

26. Ситкова О.М. Методи вдосконалення управління портфелем цінних паперів банків України в умовах воєнного стану / О.М. Ситкова // Фінанси України. – 2022. 12 с.

27. С.І. Осадча Проблеми активізації банківського кредитування реального сектору економіки в умовах воєнного стану / С.І. Осадча., В.Я. Шкідь// Вісник Національного університету «Львівська політехніка» Серія «Економічні науки». – 2022. – № 869. – С. 116-123.

28. Соловей Н. В., Скрипниченко І. О. Проблеми якісної оцінки кредитного портфелю комерційного банку. Економіка. Фінанси. Право. 2020. № 1(2). С. 15-19.

29. Стрілець В.Ю. Зарубіжний досвід кредитування малого та середнього бізнесу/ В.Ю. Стрілець // Бізнес-Інформ. – 2019. №3. С. 44-50.

30. Сайт Національного Банку України [Електронний ресурс]: Режим доступу: <https://bank.gov.ua>

ДОДАТКИ

Додаток А

Звіт про фінансовий стан за 2022 рік

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК "ПРИВАТБАНК"
Окремий звіт про фінансовий стан станом за 31 грудня 2022 року

У мільйонах українських гривень	Прим.	31 грудня 2022	31 грудня 2021
АКТИВИ			
Грошові кошти та їх еквіваленти	6	96 380	52 835
Кредити та аванси банкам	7	103 837	26 243
Кредити та аванси клієнтам	8	68 084	68 218
Інвестиційні цінні папери в т.ч.:		239 752	222 277
- за справедливою вартістю через прибуток чи збиток	9	95 716	93 096
- за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	9	143 920	129 074
- за амортизованою собівартістю	9	116	107
Поточні податкові активи	25	9 079	9 978
Відстрочені податкові активи	25	1 100	-
Інвестиції в дочірні підприємства, спільні підприємства та асоційовані підприємства		30	30
Інвестиційна нерухомість	10	2 155	1 989
Нематеріальні активи за винятком гудвілу	11	1 389	1 288
Основні засоби	11	5 228	6 074
Інші фінансові активи	12	4 309	2 644
Інші нефінансові активи	13	9 189	9 713
Непоточні активи або групи вибуття, класифіковані як утримувані для продажу або як утримувані для виплати власникам		64	7
Загальна сума активів		540 596	401 296
ЗОБОВ'ЯЗАННЯ			
Кошти банків		-	3
Кошти клієнтів	14	471 970	325 303
Інші залучені кошти	15	128	-
Відстрочені податкові зобов'язання	25	-	159
Інші фінансові зобов'язання	16	2 634	3 770
Забезпечення у т.ч.:	17	5 804	3 651
- резерви за кредитними зобов'язаннями та контрактами фінансової гарантії		1 280	373
- інше забезпечення		4 524	3 278
Інші нефінансові зобов'язання	18	2 271	1 795
Загальна сума зобов'язань		482 807	334 681
ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ			
Статутний капітал	19	206 060	206 060
Емісійний дохід	19	23	23
Результат від операцій з акціонером		12 174	12 174
Інші резерви	9, 11	(15 168)	(4 091)
Резервні та інші фонди банку	19	11 449	9 696
Накопичений дефіцит		(156 749)	(157 247)
Загальна сума власного капіталу		57 789	66 615
Загальна сума власного капіталу та зобов'язань		540 596	401 296

Затверджено до випуску та підписано 18 квітня 2023 року.

Г. Бьош

Голова Правління

Г. Ю. Самаріна

Заступник Голови Правління (з питань фінансів)

В. В. Ярмоленко

Головний бухгалтер

Звіт про фінансовий стан за 2023 рік

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК "ПРИВАТБАНК"
Окремий звіт про фінансовий стан станом за 31 грудня 2023 року

	Прим.	31 грудня 2023	31 грудня 2022 (як перераховано)
<i>У мільйонах українських гривень</i>			
АКТИВИ			
Грошові кошти та їх еквіваленти	6	152 282	94 191
Кредити та аванси банкам	7	134 237	103 837
Кредити та аванси клієнтам	8	92 019	68 084
Інвестиційні цінні папери в т.ч.:		271 847	239 752
- за справедливою вартістю через прибуток чи збиток	9	100 376	95 716
- за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	9	171 471	143 920
- за амортизованою собівартістю	9	-	116
Поточні податкові активи	25	4	9 079
Інвестиційна нерухомість	10	2 340	2 155
Основні засоби	11	5 127	5 228
Нематеріальні активи за винятком гудвілу	11	1 563	1 389
Відстрочені податкові активи	25	1 952	1 100
Інвестиції в дочірні підприємства, спільні підприємства та асоційовані підприємства		30	30
Інші фінансові активи	12	9 493	6 498
Інші нефінансові активи	13	9 094	9 189
Непоточні активи або групи вибуття, класифіковані як утримувані для продажу або як утримувані для виплати власникам		20	64
Загальна сума активів		680 008	540 596
ЗОБОВ'ЯЗАННЯ			
Кошти клієнтів	14	555 525	471 970
Інші залучені кошти	15	2 630	128
Поточні податкові зобов'язання	25	25 790	-
Інші фінансові зобов'язання	16	3 038	2 634
Забезпечення у т.ч.:	17	5 438	5 804
- резерви за кредитними зобов'язаннями та контрактами фінансової гарантії		1 111	1 280
- інше забезпечення		4 327	4 524
Інші нефінансові зобов'язання	18	2 741	2 271
Загальна сума зобов'язань		595 162	482 807
ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ			
Статутний капітал	19	206 060	206 060
Емісійний дохід		23	23
Інші резерви	9, 11	(1 741)	(15 168)
Результат від операцій з акціонером		12 174	12 174
Резервні та інші фонди банку	19	12 959	11 449
Накопичений дефіцит		(144 629)	(156 749)
Загальна сума власного капіталу		84 846	57 789
Загальна сума власного капіталу та зобов'язань		680 008	540 596

Затверджено до випуску та підписано 15 березня 2024 року.

Г. Бьош
Голова ПравлінняВ. В. Ярошенко
Головний бухгалтер

Звіт про прибутки та збитки за 2022 рік

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК "ПРИВАТБАНК"
Окремий звіт про прибуток або збиток за рік, що закінчився 31 грудня 2022 року

У мільйонах українських гривень	Прим.	2022 рік	2021 рік
Процентні доходи в т.ч.:		43 686	35 854
- процентний дохід, обчислений із застосуванням методу ефективного відсотка	20	38 905	30 870
- інші процентні доходи	20	4 781	4 984
Процентні витрати	20	(3 768)	(6 537)
Чистий процентний дохід		39 918	29 317
Прибуток від зменшення корисності та сторнування збитку від зменшення корисності (збиток від зменшення корисності), визначені згідно з МСФЗ 9	21	(15 396)	(856)
Чисті процентні доходи після вирахування резерву на зменшення корисності		24 522	28 461
Комісійні доходи	22	32 945	35 057
Комісійні витрати	22	(12 505)	(11 840)
Чистий прибуток (збиток) від операцій з іноземною валютою		14 655	3 226
Чистий прибуток (збиток) від переоцінки іноземної валюти		(7 760)	1 017
Чистий прибуток (збиток) від операцій з борговими фінансовими інструментами, які обліковуються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	9	119	32
Чистий прибуток (збиток) від операцій з фінансовими інструментами за справедливою вартістю через прибуток або збиток	9	2 608	(7 666)
Чистий прибуток (збиток) від переоцінки об'єктів інвестиційної нерухомості		267	(873)
Витрати на виплати працівникам		(10 096)	(8 904)
Амортизаційні витрати	11	(1 970)	(2 183)
Інші адміністративні та операційні витрати в т.ч.:	23	(10 473)	(2 348)
- розформування (витрати на створення) резерву під юридичні ризики	17, 23	(885)	6 464
- адміністративні та операційні витрати	23	(9 588)	(8 812)
Інші доходи	24	2 815	1 286
Інші прибутки (збитки) - збиток від модифікації фінансових активів		(458)	(111)
Доходи (витрати), які виникають під час первісного визнання фінансових активів за процентною ставкою, вищою або нижчою, ніж ринкова		(1)	(164)
Прибуток (збиток), що виникає від припинення визнання фінансових активів, оцінених за амортизованою собівартістю		4	77
Прибуток до оподаткування		34 672	35 067
(Витрати на сплату податку) доходи від повернення податку	25	(4 474)	(17)
Прибуток за рік		30 198	35 050

Затверджено до випуску та підписано 18 квітня 2023 року.

Г.Бьош
Голова ПравлінняГ. Ю. Самаріна
Заступник Голови Правління (з питань фінансів)В. В. Ярмоленко
Головний бухгалтер

Звіт про прибутки та збитки за 2023 рік

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК "ПРИВАТБАНК"

Окремий звіт про прибуток або збиток за рік, що закінчився 31 грудня 2023 року

У мільйонах українських гривень	Прим.	2023 рік	2022 рік
Процентні доходи в т.ч.:		66 238	43 686
- процентний дохід, обчислений із застосуванням методу ефективного відсотка	20	61 614	38 905
- інші процентні доходи	20	4 624	4 781
Процентні витрати	20	(6 616)	(3 768)
Чистий процентний дохід		59 622	39 918
Прибуток від зменшення корисності та сторнування збитку від зменшення корисності (збиток від зменшення корисності), визначені згідно з МСФЗ 9	21	(4 588)	(15 396)
Чисті процентні доходи після вирахування резерву на зменшення корисності		55 034	24 522
Комісійні доходи	22	41 589	32 945
Комісійні витрати	22	(17 150)	(12 505)
Чистий прибуток (збиток) від операцій з іноземною валютою		10 174	14 655
Чистий прибуток (збиток) від переоцінки іноземної валюти		(1 076)	(7 760)
Чистий прибуток (збиток) від операцій з борговими фінансовими інструментами, які обліковуються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	9	1 266	119
Чистий прибуток (збиток) від операцій з фінансовими інструментами за справедливою вартістю через прибуток або збиток	9	4 648	2 608
Чистий прибуток (збиток) від переоцінки об'єктів інвестиційної нерухомості		185	267
Витрати на виплати працівникам		(10 552)	(10 096)
Амортизаційні витрати	11	(2 175)	(1 970)
Інші адміністративні та операційні витрати в т.ч.:	23	(10 946)	(10 473)
- розформування (витрати на створення) резерву під юридичні ризики	17, 23	194	(885)
- адміністративні та операційні витрати	23	(11 140)	(9 588)
Інші доходи	24	2 173	2 815
Інші прибутки (збитки) - збиток від модифікації фінансових активів		(407)	(458)
Доходи (витрати), які виникають під час первісного визнання фінансових активів за процентною ставкою, вищою або нижчою, ніж ринкова		(1)	(1)
Прибуток (збиток), що виникає від припинення визнання фінансових активів, оцінених за амортизованою собівартістю		4	4
Прибуток до оподаткування		72 766	34 672
(Витрати на сплату податку) доходи від повернення податку	25	(35 001)	(4 474)
Прибуток за рік		37 765	30 198

Затверджено до випуску та підписано 15 березня 2024 року.

Г. Бьош
Голова ПравлінняВ. В. Ярмоленко
Головний бухгалтер